JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1861. Woensdag, 17 Julij. N°. 57.

Soesi-Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaja* bij LE ROY & Co., te *Pasirwan* bij WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & Co.; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Bzn.; te *Muntok* bij H. ORTH; te *Amboina* bij A. HARMSEN te *Makasser* bij W. EEKHOUT & Co. en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia*.......... f 12,50.
» » » » *Java*.......... » 15,—.
» » » » *Buitenbezittingen*.......... » 17,50.
» » » » *Nederland*.......... » 22,50.
De betaling geschiedt vooruit.— Brieven franco.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande

Bij deze Courant behooren twee BIJVOEGSELS.

De Mail sluit op Woensdag den 31sten dezer.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van een' ZOON, *M. P. Attheer, Trouerbach.*
MAKASSER, 31 Mei 1861. (2282)

Bevallen van eene DOCHTER, Vrouwe *J. M. H. van Beresteijn, Conrad.*
BATAVIA, 9 Julij 1861. (2281)

Bevallen van een' welgeschapen ZOON, *W. H. Bethbeder*, geliefde echtgenoot van
J. C. TAMSON.
BATAVIA, 10 Julij 1861. (2285)

Bevallen van een' dooden ZOON, *L. Verstraten*, geliefde echtgenoot van
C. F. NELISSEN,
(2341) *Magazijnmeester der Artillerie 4de kl.*
BATAVIA, 15 Julij 1861.
Eenige kennisgave.

Heden overleed, in den ouderdom van 84 jaren, Vrouwe *Petronella Louisa Macaré*, Weduwe *J. M. Gratiaan.*
Namens de familie:
A. L. MACARÉ,
Wed. *H. van den Boogaardt.*
BATAVIA, 5 Julij 1861. (2284)

Op den 22 Mei 1861 overleed te Arnhem, ons geliefd zoontje *Johan Marie*, bijna 10 jaren oud.
(2319) R. J. STOK,
W. D. C. STOK,
SAMARANG 9 *Julij* 1861. *Bosch.*

VENDUTIE

op DONDERDAG, den 18den Julij, voor het Commissiehuis van

J. SPEET,

van

600 stukken superfijne

CAMBRICKS,

Fijne JACONAS, dito DAMES KLEEDEN, geborduurde ZAKDOEKEN, BORDUURWOL, MANSHEMDEN, CORSETTEN, Fransche MADAPOLAM aan stukken van 85 ellen lang en ruim 3 el breed, RIJTUIG LAKEN, Wit PIQUÉ, Engelsch LEDER, 1 WAGEN en 1 BENDIE,

100 vaatjes BOTER,

van superieure kwaliteit.
Op deze VENDUTIE zal voor rekening van de Chinesche vrouw **IO LAIJAIO** worden verkocht:
Een STEENEN WOONHUIS met pannen gedekt,
staande en gelegen in de Chinesche Kamp op de PASSER GLAP, verponding No. 1081,
alsmede:
Een OPSTAL van steen met pannen gedekt,
staande op Gouvernements grond in kampong AIJAM, behoorende tot den Boedel van wijlen de Bengalesche vrouw HANDIPAL. (2288)

Donderdag den 18 dezer zal op de **VENDUTIE** bij,

J. SPEET,

zal mede worden verkocht:

BLOEMEN,

WAAIJERS, CHEMISETTES, ZWARTE en WITTE KANT, SORTIES de BAL, KINDERHOEDEN, ZIJDEN HANDSCHOENEN, BORDUUR-PATRONEN,
(2297) en eene menigte andere MODEWAREN.

OP DE VENDUTIE

van Donderdag 18 Julij, zal als nog worden verkocht, voor het Commissiehuis van

J. SPEET,

de Schoener genaamd **FATAHOOL-MAIR**, groot **vijftien Twintig koijangs** met deszelfs geheel compleeten inventaris, behoorende aan den Arabier SAID IBRAHAM BIN ACHMAD ASRIE (2317)

OP DE VENDUTIE

van Donderdag den 18 dezer bij

J. SPEET,

zal worden verkocht. (2311)
Eene Partij chinesche **Porceleinen Tuinstoelen** en **voetstukken** voor **Bloempotten.**

OP DE VENDUTIE

van den 18den dezer, bij

J. SPEET,

zal mede worden verkocht:
een factuur

KANTOORBOEKEN,

bestaande in
GROOTBOEKEN, JOURNALEN en BIJBOEKEN, welke in geassorteerde koopen zullen worden
(2290) verkocht.

OP DE VENDUTIE

van Donderdag den 18den Julij, *voor het commissiehuis van*

J. Speet,

zal nog zonder reserve, worden verkocht:
18 Brillanten KNOOPEN.
1 Idem. RING met 5 steenen.
2 » HAARPENNEN.
2 » LIDRINGEN.
35 stuks Losse BRILLANTEN, van zuiver water.
1 Pr. gouden ARMBANDEN. (2307)
1 » Idem. met juweelen omzet.

OP DE VENDUTIE

van DONDERDAG den 18 dezer, bij

J. SPEET,

zal mede worden verkocht:
158 kisten Japansche Was, 1ste soort en
72 thail Korentje Stofgoud,
115 doz. Koperen Sopha veeren, en
36 doz. Amerikaansche Stoelen.
(2291)

Donderdag den 18 Julij, zal

J. SPEET.

voor Rekening van belanghebbenden zonder reserve verkoopen:
1 Doos Inh. 59½ kt. DIAMANTEN ROZEN.
1 » » 4 ongezette DIAMANTEN weg. 7⁵/₈ kt. (2339)

OP DE VENDUTIE

van 18den Julij bij

J. SPEET,

zal worden verkocht, nog een factuur

MODEWAREN,

bestaande in: Mantiljes, Cosaques, Coras, Imperiales, Eugenies, enz. (2349)

OP DE VENDUTIE

bij

J. SPEET,

Op morgen 18den dezer,
zullen nog worden verkocht:
80 Riem velijn Schrijf.
Een partij puike Stephens Blue Black INK. in ¹/₁ en ¹/₂ kruiken.
Vensterglazen van verschillende dimensien.
Kopieerpersen met Boeken, enz., enz., enz. (2353)

Hout-Vendutie

op VRIJDAG, den 19 Julij 1861, op het HEEMRADENPLEIN, door
(2321) JOHN PRYCE EN Co.

Vendutie

op Vrijdag 19 Julij 1861, voor het Commissiehuis van

GEBRS. ROSELJE & CO.,

VAN:

GLASWERK,

Porcelein, Puike Boter, Japansche Sakki en Schutsels, diverse Lijnwaden, Spreijen, Longcoth, Klamboegoed, Sokken, Wollen Dekens, Japansche Molton, Pantoffels, Valsche Bijjouterien.
En tot sluiting van rekening:
20 Ps. BAREGE.
(2316) 26 Ps. TOILE DU NORD.

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag 19den dezer, *zullen de ondergeteekenden VERKOOPEN*, een PARTIJTJE

Americaansche Appelen,

(pas aangebragt), in ¹/₂ en ¹/₄ vaatjes.
(2359) Gebrs. ROSELJE & Co.

VENDUTIE
op Maandag den 22 Julij 1861,
voor het Commissiehuis van
JOHN PRYCE & Co.
a 4 pCt. Vendusalaris
van diverse
LIJNWADEN,
een factuur IJZERWERK, TIMMERMANSGEREEDSCHAPPEN en KRAMERIJEN
en ten 10 ure precies
van circa 25000 picols **Superieure Engelsche Steenkolen** ex „**Gorilla**" bij kavelingen van 1000 picols. (2351)

VENDUTIE
Op Maandag den 22 Julij 1861,
zullen de ondergeteekenden op last van den
Britschen Consul,
publiek verkoopen:
eene hoeveelheid van circa 1500
Tonnen Superieure Engelsche
STEENKOLEN,
gelost uit het in avarij liggend schip **Gorilla.**
De STEENKOLEN zullen verkocht worden bij Kavelingen van 1000 picols.
(2322) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE
op Maandag, den 22sten Julij 1861,
zullen voor het Locaal der Weeskamer,
worden verkocht,
voor rekening van verschillende
BOEDELS,
Meubilair, Kleedingstukken, Preciosa's,
eenige Zakken beschadigde KOFFIJ
een partij Toebangsche SIGAREN en
8 vaten roode Wijn, enz., enz.
Namens de Weeskamer:
De Secretaris,
(2335) VAN BERCKEL BIK.

OP DE VENDUTIE
bij de WEESKAMER, van den 22sten dezer, zullen mede worden verkocht:
EEN BOERENWAGEN,
zoo goed als nieuw,
eenige KOEIJEN en KALVEN,
alsmede:

DRIE BENDIJ-PAARDEN,
voor goed. (2333)

VENDUTIE
op Dingsdag, den 23 Julij 1861,
voor het Commissiehuis van
Abeelen, Dennison & Co.,
van puike Boter, Engelsche Wagen- en Bendij-Tuigen,
MARBOHOUTEN BALKEN,
waaronder van 26 en 30 voet.
Voor rekening van belanghebbenden:
4 REISWAGENS,
2 Kisten SHIRTINGS,
7 „ ELIPHANTES,
20 „ ruwe CALICOTS,
1 Kist HOOFDDOEKEN,
8 Kisten DRILL,
3 „ NAAIGAREN,
min of meer beschadigd.
Voorts:
150 dozijnen Americaansche STOELEN
in soorten, als:
WIPSTOELEN, STOELEN met Rotting-Zitting voor Eettafels en TUINSTOELEN.
Voor rekening des BOEDELS van wijlen den Heer
F. MAIJER,
EEN ERF, bebouwd met 2 Steenen Huizen en dito Blokken Bijgebouwen met pannen gedekt, benevens Paarden Stallen, gelegen te Meester Cornelis, Kampong [illegible] van den weg naar Bekassie en de groote Post-Weg naar Buitenzorg, Blok L, Deel 21, No. 29, Verponding No 2817. (2345)

VENDUTIE VAN BOEKEN, PLAATWERKEN,
PLATEN, PHOTOGRAPHIEËN, STEREOSCOPEN en RAMPORTEN.
waaronder eene groote Collectie der beste **Hollandsche en vertaalde Romans,** als: van Toussaint, Sue, Dickens, Marryat en andere, **Plaatwerk** van GAVARNY, etc., te houden in een der bladen van de SOCIETEIT DE HARMONIE op DINGSDAG den 23sten Julij door den boekhandelaar
(2323) H. M. VAN DORP.

De ondergeteekenden zullen op hunne Vendutie van Dingsdag aanstaande verkoopen:
een factuur Blikken Provisien
van het gerenommeerde merk ALBERDINGH THYM en Co. als: Aspergies, Dop-Erwten, Bloemkool, gestoofde Peeren, Appelen, Schorsenero, Kalf- en Rundvleesch en zulks in kleine kavelingen voor huisselijk gebruik.
(2358) ABEELEN, DENNISON & Co.

Let wel!
In het laatst van Julij of het begin van Augustus aanstaande, zal ten kantore van den ondergeteekende in het openbaar aan den meestbiedende worden verkocht:
De aan Jhr. F. DE KOCK, toebehoorende en te Pontianak bestaande
ONDERNEMING,
VOOR DEN AANKAP EN HET ZAGEN VAN HOUT.
Deze zaak is inmiddels uit de hand **TE KOOP,** terwijl informatien te bekomen zijn bij
2512) F. ALTING MEES.

Op Maandag, den 12 Augustus 1861,
zullen de Ondergeteekenden op last van den Britschen Consul voor een der Pakhuizen aan den kleinen boom, publiek verkoopen:

het Engelsch Driemast schip
GORILLA,
groot circa **1200 gemeten tonnen,** alsmede de **zeilen, booten, restant provisien** en verdere **inventaris.**
(2315) JOHN PRYCE & Co.

---

22 Amerikaansche

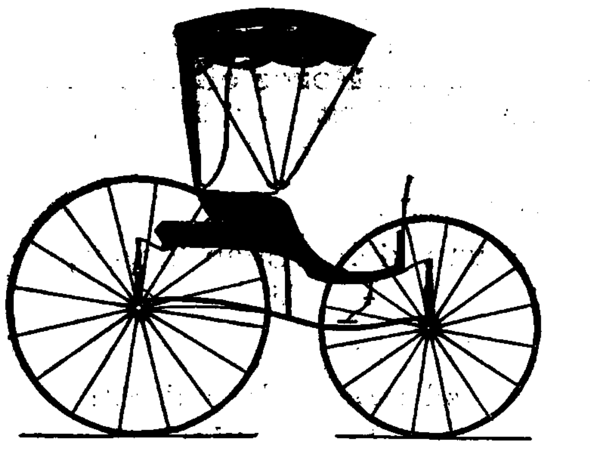

RIJTUIGEN,
meest nieuw model en onderdoordraaijende Voorwielen.
MILORDS,
Vis-à-Vis, Tentwagens,
Handwagens,
KINDERWAGENTES en à deux mains.
Ontpakt bij
(2267) CASSALETTE & Co.

PILLEN CAUVIN.

Geen enkel Geneesmiddel is krachtiger om verstoppingen weg te nemen, die de zoo bestendige oorzaken zijn van de ongesteldheden der vrouwen en van ieder die een zittend leven leiden moet.
Dan zij vooral uitstekende diensten bewijzen bij verkoudheden, aandoeningen der luchturgen der longen, gal, enz. en bij ontstekingen en koorts, zijn zij vooral bij dit gure weer aan te prijzen.
Thans verkrijgbaar te Samarang bij F. H. PRINGIERS,
te Soerabaja bij DE STURLER en FAGNOTTI,
„ Poerwakarta bij K. BEIJER en bij de Hoofddepôthouders voor den geheelen Indischen Archipel.
(In het groot à Contant rabat)
(2325) GEBRS. BEIJNON.

Water-Crackers Beschuit
in 1/1 en 1/2 blikken.
(2301) ABEELEN, DENNISON & Co.

Per „Cromwell" ontvangen:
Versch
AMERIKAANSCH MEEL,
Pilot en Scheeps-Brood,
Zout-Vleesch en Spek,
in het Entrepôt verkrijgbaar.
(2304) ABEELEN, DENNISON & Co.

Pleeten en Verzilverde
AMERIKAANSCHE
IJSKANNEN,
bij
(2306) CASSALETTE & Co.

Per IJs-Schip „CROMWELL"
direct van Boston, ontvangen bij de Ondergeteekenden:
VERSCHE VIJGEN,
in kistjes en andere VERSCHE VRUCHTEN in blik, PERZIKKEN, ABRIKOZEN, KERSEN, PEEREN, ANNANAS, enz. enz., in kistjes van 1 dozijn.
(2300) ABEELEN, DENNISON & Co.

AMERIKAANSCH DUCK
en
RAVENS DUCK,
zeer wit en bijzonder geschikt voor Zeilen en voor het filtreren van Suikerrietsap als anderzints.
(2302) ABEELEN, DENNISON & Co.

GEZOUTEN
Amerik. Ossen-Tongen.
(2303) ABEELEN, DENNISON & Co.

Ontvangen pr. Seaforth en ontpakt:
350 HANGLAMPEN.
110 KANTOORLAMPEN.
100 MUURLAMPEN.
5 KROONLAMPEN à 6 Lichten.
5 id. „ 5 „
5 id. „ 4 „
5 id. „ 3 „
10 id. „ 2 „
in het groot en in detail verkrijgbaar bij
(2305) CASSALETTE & Co.

PHOTOGRAPHISCH ATELIER
RIJSWIJK.
VAN
WALTER WOODBURY.
Dagelijks geopend van half acht tot 12 uur. (2268)

NAGEMAAKTE
SCHILDPADSOEP,
Op Donderdag den 18den dezer,
bij
(2337) F. PEREIRA.

BOTER en APPELEN
in IJS,
heden ontvangen bij
(2348) WINSSER, DE LANGE & Co.

De ondergeteekenden Agenten voor A. VAN VEEN te Utrecht, hebben op nieuw ontvangen een partij van de zoo gunstig bekende
TAFELWIJN.
(2326) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

MAÇONNIEKE SOCIETEIT.

VERGADERING,
Donderdag den 18den Julij 1861,
des avonds ten 8 ure.

De Secretaris,
J. FAES.

(2356)

Bij Tio Tjeng Hiang,
Passar-Baroe,
pas van NEDERLAND per *„Noack"* ontvangen:
puike puike
ZOETEMELKSCHE KAZEN,
HAMMEN,
EN
GEROOKT LEVESCH.

(2360)

VERSCHE VIJGEN,
in Kistjes.

(2352) LEROUX & Co.

HET
MAGAZIJN VAN PIANO'S
van
DUBRAY & C°.,
Noordwijk.

is ruim voorzien van eene groote verscheidenheid uitmuntende Piano's in verschillend model uit de Parijsche fabrieken, expresselijk voor het Indisch klimaat vervaardigd.

Hiervan geven zij een ernstig gemeenden waarborg, en tevens de verzekering, dat zij, indien er, uithoofde van gemis aan soliditeit, het een of ander gebrek aan deze Piano's mogt ontstaan, bereid zijn, die tegen andere te verwisselen.

Piano's in Ruil en te Huur.
Stemmen van Piano's. Abonnements-prijs *f* 25.— per kwartaal. Reperatie van allerlei soorten van instrumenten.
Muziek, Instrumenten, Snaren,
en eindelijk:
ONDERSCHEIDENE ORGELS.

(2330)

Mr. Phillips,
MECHANIEK-DENTIST,
woont op het KONINGSPLEIN bij Gang SCOTT,
(2324) ten huize van Mevr. BAIN.

De Ondergeteekenden
verklaren, dat de in den *Java-Bode* en het *Handelsblad*, van Zaturdag den 14den Februarij 1861;
aangekondigde publieke Verkoop van de aan den Heer *G. H. B. L. Rudolph* toebehoorende HUIZEN, ten gevolge van een
misverstand,
in die bladen is opgenomen.

(2318) REIJNST & VINJU.

Berigt.

L. PEBAQUÉ,
Chirurgijn Dentist,

heeft de eer het publiek van Batavia kennis te geven, dat hij met het einde dezer maand het voornemen heeft om naar Samarang en Soerabaija te vertrekken, die genen die hem nog wenschen te raadplegen worden uitgenoodigd zich te vervoegen in het Hotel L'UNIVERS op Molenvliet.

BATAVIA, 6 Julij 1861. (2266)

Katoen-Kultuur.

Een jong MENSCH, van goeden huize, over een matig kapitaal kunnende beschikken, zoekt
EENE PLAATSING
als Opziener bij eene Onderneming, hetzij ... in den Handel of Kultuur.
Adres ... Nummer dezer Advertentie, Uitgever dezer blad.

(2299)

REVOLVER PISTOLEN,
in Commissie ontvangen bij
(2354) Gebr. ROSELIJB & Co.

EEN HEER, in de Stad Werkzaam, verlangt bij eene fatsoenlijke familie eene twee aangemeubileerde Kamers met den Kost, als ook gelegenheid tot Stalling. Opgave van stand en prijs. sub Lt. A. aan het Bureau van dit Blad.

(2366)

De Trekking der Loterij zal plaats hebben op den 28sten dezer, ten huize van
J. KLEIJKAMP.

13 Julij 1861. (2295)

VERHUIZING.

De Ondergeteekende,
Vroedmeesteresse,
vroeger woonachtig op **MOLENVLIET**, is verhuisd naar
Passer Baroe,
Kerklaan, nabij de Nieuwe Kerk.

J. GROENEVELD,
Geboren *Derksema.*

(2344)

Blijkens akte op den 16den Julij 1861, onder No. 47 voor mij *Notaris* en getuigen verleden heeft de Heer
HERMANUS WITTICH,
opgehouden te zijn lid der te Batavia gevestigde vennootschap onder de firma **LANGE & Co.**, en zulks te rekenen van af 1 Julij 1861, terwijl de zaken door den Heer
FRANS HENDRIK KROON,
Boekhandelaar
wonende te Batavia, voor Zijne eigene rekening worden voortgezet onder dezelfde firma
LANGE & Co.

(2338) A. M. MEERTENS.

De Heer A. P. STRUIJCK,
heeft de
Generale Procuratie
van de firma

(2339) LANGE & Co.

Tabaks-Cultuur.

Een Hollander 23 jaren oud, die zich zoo wel theoretisch als praktisch op den Landbouw en bijzonder op de Tabaks-Cultuur heeft toegelegd, van bekwaamheid en goed gedrag de beste getuigenissen bezit, en bovendien eenigzins bekend is met den Handel in Javatabak in Holland zoekt eene plaats op eene Tabaks-Plantage.

Adres met opgaaf der voorwaarden worden verzocht onder Lt. A. bij

(2348) B. KOPERSMIT & Co.

Door den verkoop van een' Oostindievaarder is een hollandsche kapitein BUITEN BETREKKING geraakt en zoekt thans hier gelegenheid om weder in eene dergelijke positie, of ook wel ergens op Java in eene betrekking van anderen aard, geplaatst te worden, zijnde hij voorzien van goede getuigschriften zijns vroegeren Reeders, terwijl nadere inlichtingen ingewonnen kunnen worden bij de Heeren!

(2340) BüSING, SCHRöDER & Co.

Wordt aangeboden ten overname EENE
TOKO AFFAIRE
welke met eenige uitbreiding tot eene goede Winstgevende Zaak kan gebragt worden.

Het lokaal is ruim en voor het houden van Venduties zeer goed gelegen.

Adres onder letter G. G. bij den uitgever van dit blad.

(2355)

Te Koop:

Het Huis en Erf,

toebehoorende aan Notaris
J. R. KLEIJN, gelegen aan *Molenvliet* alhier en bewoond door den Raad van Nederlandsch-Indie Jhr. Mr. **van der Wijck.**

Te bevragen bij
(2302) Mr. R. V. HEILIGER.

Men vraagt te koop,
HERTEN,
Adres
(2320) *Postkantoor te Batavia.*

TE KOOP
eene vertikale Hoogdruk
STOOMMACHINE
van 16 Paardenkracht
EN
SUIKERRIETMOLEN,
uit de *fabriek* van de zoo gunstig bekend staand. firma Fawcett, Preston & Co., *Liverpool,* onlangs aangebragt per *„Seaforth",* waarvan de afmetingen zijn als volgt:

DIAMETER DER CIJLINDER, 26 Eng. duimen,
LENGTE „ „ 54 „
DIAMETER der Cijlinder (Stoommachine), 14 Eng. dm.
LENGTE „ Slag van „ 42 „
DIAMETER „ Stoomketel, 5 Eng. voeten,
LENGTE „ „ 14 „

Een waarloos stel SPOORWIELEN voor de ROLLEN, alsmede:
twee overkompleete KOPPELBOSSEN,
voor de zoogenaamde *„double gearing"* aanwezig.

Deze Machine van de fraaiste Constructie en hechtste bewerking, wordt door de ondergeteekenden gegarandeerd.

(2269) MORGAN, MELBOURN & Co.

TE KOOP
EEN SUIKERMOLEN,
van de **LOWMOOR COMPANY.** Het Cylinders van 24 bij 48 inches en de benoodigde IJzerwerken voor Waterrad compleet, wordt binnen kort (dagelijks) van ENGELAND verwacht.

De zoo voordeelig bekende wijze van bewerking van deze Company zal wel eene voldoende waarborg voor de hoedanigheden van deze Molen zijn.

In voorraad verschillende afmetingen van
SUIKERPANNEN,
alsmede waarlooze stukken geschikt voor
WATERMOLENS
van de Lowmoor Fabriek.

Compleete stellen van de benoodigde IJzerwerken voor
Water-Raderen, enz.

PITCAIRN, SYME & Co.,
(2162) *Agenten van de Lowmoor Company.*

TE KOOP **HET HUIS** op het Koningsplein Noord, naast de Willemskerk, bewoond door den Inspecteur BOSCH.

Adres:
(2346) Notaris BODDE.

TE KOOP:
BANKACTIEN.

(2327) J. SPEET.

TE KOOP of TE HUUR

Een aan de Groote rivier gelegen PAKHUIS met zolder.

(2286) REIJNST & VINJU.

Oost-Indische
ZEE- EN BRAND ASSURANTIE
Maatschappij.

Directeuren hebben de eer ter kennisse van Heeren Deelhebbers te brengen, dat de Balans over het jaar 1860 ten Kantore der Maatschappij, van af heden ter visie zal liggen, gedurende Veertien dagen, alsmede dat de uitdeeling op de Algemeene Vergadering van Deelhebbers te *Amsterdam*, is bepaald:

f 65.— per Aandeel van de zuivere winst.
„ 50.— „ „ Extra uitdeeling van de gereserveerde Brand-Premie,
f 115.— per Aandeel.

Zullende de betaling daarvan alhier geschieden dagelijks van 10 tot 2 ure.

De Directeuren,
G. SUERMONDT,
(2309) A. R. I. CRAMER JS.

Nederlandsch-Indische Zee- en Brand-Assurantie-Maatschappij.

Algemeene Vergadering van stemgeregtigde Deelhebbers op **Vrijdag den 26 Julij** aanstaande, des voor middags ten **Elf ure** ten kantore der Maatschappij, om naar luid van artikel 20 der statuten, de Balans over het **Tiende Boekjaar,** afgesloten **onder ultimo Junij 1861,** te beoordeelen en het **dividend** te bepalen, liggende de Balans inmiddels ter visie.

Namens het Bestuur van voornoemde Maatschappij.
P. TIEDEMAN JUNIOR *Directeur.*
F. H. TIEDEMAN *Waarnd. Directeur.*

Batavia 12 Julij 1861. (2287)

IMPERIAL BRAND-ASSURANTIE Maatschappij.

gevestigd te LONDEN sedert 1803.

De ondergeteekenden, Agenten van genoemde Maatschappij, blijven steeds Verzekeringen sluiten tegen Brandschade op Woon- en Pakhuizen, Meubelen, Koopmansgoederen, enz., enz., als ook op Suiker-, Koffij-, Thee- en Tabaks-Etablissementen, op de ondervolgende voorwaarden, als:

Op Gebouwen van Steen met pannen gedekt, gelegen in steden, zoomede op goederen daarin, tegen 1 pCt. 's jaars.

Op Gebouwen van Steen met pannen gedekt, buiten steden en afgezonderd van andere gebouwen, zoomede op Goederen of Meubelen daarin, tegen .... 1/4 pCt. 's jaars.

Op Suiker-. Koffij- en Thee-Etablissementen.

Op Gebouwen van Steen met pannen gedekt, zoomede op Goederen, Produkten, Machineriën, Gereedschappen, enz. daarin, tegen . 3/4 pCt. 's jaars.

Op Gebouwen van Steen en Hout of van Hout alleen, met pannen gedekt, zoomede op Goederen, enz. daarin, tegen . 1 pCt. 's jaars.

Op Gebouwen van Hout met Sirappen gedekt, zoomede op Goederen daarin, tegen .... 1 1/4 pCt. 's jaars.

Op Tabaks-Etablissementen.

Op Gebouwen van Steen met pannen gedekt, zoomede op het Product of Goederen daarin, tegen 1 1/4 pCt. 's jaars.

Op Gebouwen van Hout met pannen gedekt en het produkt daarin, tegen . . 1 1/2 pCt. 's jaars.

Nadere informatiën te bekomen bij
MACLAINE, WATSON & Co., te Batavia.
McNEILL & Co., te Samarang.
(2166) FRASER, EATON & Co., te Soerabaija.

MACHINERIEN.

De Ondergeteekenden, Agenten van de Heeren

GEORGE BUCHANAN & Co.,

Ingenieurs van York Place Ironworks,

ABERDEEN *& Bucklersbury,* LONDON,

Fabrikanten van Stoommachines en Ketels, Waterbouwkundige Toestellen; IJzeren Schepen en Praauwen; gegoten en geslagen IJzeren Spanten, Spoorweg-, Dok- en Haven- IJzeren Materialen, etc., etc.,

nemen de vrijheid Fabriekanten, Landeigenaars en anderen te herinneren, dat zij voortgaan met het leveren van alle soorten van

WERKTUIGEN,

in gebruik bij de bereiding van

Suiker, Koffij, Rijst, Olie, Kalk, Steenen, enz., enz., alsmede ook:

Zaagmolens,

VERVOERBARE STOOM-MACHINES, POMP-MACHINES voor IRRIGATIE DOELEINDEN, of tot het vullen van in de hoogte gelegene BADKUIPEN, STOOMKETELS, enz., enz.

Juist van ENGELAND ontvangen:

TWEE GROOTE EN VERMOGENDE STOOM-SUIKERMOLENS,

van welke een met cylinders van 54 × 26 Eng. duim en de ander van 60 × 28 Eng. duim.

Een dubbeld stel luchtledige pannen (Vacuumpans),

bestaande uit *Twee Koperen Howard Pannen,* elk van 6 voet en 6 duim diameter met STOOMKETELS, LUCHTPOMPEN, HEATERS, ONTVANGERS en STOOMPOMP compleet,

als ook:

TWEE WETZELPANNEN

met verbindingspijpen om te werken door STOOM, WATER, TREKVEE of HANDEN.

Als ook bieden zij Te Koop aan

Eenige superieure PERSPOMPEN,

pas ontpakt, geschikt om Badkuipen in Woonhuizen of Ketels van Stoommachines met heet of koudwater te vullen.

(2159) PITCAIRN, SYME & Co.

LIVERPOOL & LONDON FIRE INSURANCE Comp.

KAPITAAL groot £ 2.000.000 Sterling.

De Ondergeteekenden, benoemd zijnde tot Agenten op *Java* van bovengenoemde Maatschappij, deelen bij deze mede, dat zij bereid zijn, om **Polissen van Assurantie** op de meest voordeelige voorwaarden te verleenen op ***Pakhuizen, Goederen en Woonhuizen met het Ameublement,*** gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op ***Thee-, Koffij- en Suiker-Etablissementen op Java.***

De premiën van Assurantie zijn zoo laag mogelijk gesteld, en wanneer klagten mogten voorkomen, die vereffend moeten worden, zal de uiterste billijkheid worden in acht genomen.

(2161) PITCAIRN, SYME & Co.

MACHINERIEN.

PAUL VAN VLISSINGEN & DUDOK VAN HEEL

en

Van Vlissingen, van Heel & Derosne, Cail & Co.,

Amsterdam.

De Ondergeteekenden, Agenten van genoemde fabrikanten, hebben thans ten verkoop ontvangen:

Eenige stellen Centrifuges

met **drijfwerk** compleet.

EENE HORIZONTALE

STOOMMACHINE

van 6 paarden kr. en Stoomketel van 10 p. kr., hooge drukking met overbrengende beweging, liggende *alhier.*

Een Suikermolen,

met cylinders van 24 5/8 × 51 Eng. duimen met Waterwerk en **Stoommachine** van 16 p kr. met ketel van 20 p. k., hooge drukking, (liggende te **Soerabaija**).

DRIE COMPLEETE DISTILLEER-TOESTELLEN

ter vervaardiging van Arak, waarvan 2 voor 16000 en een voor 21000 litres, een toestel **alhier** en 2 te **Soerabaija** liggende.

Cylinder-Papmolens, Pedattie-Assen en Bussen, enz.

Zij verwachten nog per *Estafette;*

EEN SUIKERMOLEN

met Cylinders van 28 × 56 Eng. duimen, met een dubbel stel kamraderen, om zoowel door Water als door Stoom te kunnen worden gedreven,

Terwijl nog in confectie zijn om vóór het einde van dit jaar op Java opgesteld te kunnen worden:

Eene compleete Vacuum-Installatie,

met **twee pannen** van 7½ Eng. voeten diameter.

Eene compleete VACUUM-INSTALLATIE met eene pan

van 7 1/2 Eng. voeten diameter.

EEN SUIKERMOLEN

met cylinders van 24 5/8 × 51 Eng. duimen, met 2 stel kamraderen en waarloozen topcylinder.

EEN SUIKERMOLEN

van 24 5/8 × 51 Eng. duimen met 1 stel kamraderen en waarloozen topcilinder.

EEN SUIKERMOLEN,

met cylinders van 24 5/8 × 51 duimen, aan eene zijde van kamwielen voorzien.

TWEE SUIKERMOLENS

met cylinders van 19 5/8 × 35 1/2 Eng. duimen, waarvan een **met waterwerk.**

Een SUIKERMOLEN

met cylinders van 28 × 56 Eng. duimen met een stel kamraderen en waarlooze topcylinders.

Eenige enkele CENTRIFUGE-TOESTELLEN

in stellen van 2, 4 en 6 met drijfwerk compleet.

Twaalf stuks Crush- of Breekmolens,

om met de hand of met stoom gedreven te worden.

Eenige stellen SUIKERPANNEN, voor Batterijen, etc., etc.

Nadere opgaven en teekeningen verkrijgbaar bij

(2331) DÜMMLER en Co. en bij den Heer E. J. EVERTS, te Solo.

ROYAL INSURANCE COMPANY of LIVERPOOL.

BRAND- EN LEVENSVERZEKERING.

KAPITAAL GROOT **2.000.000.—** PONDEN STERLING

De ondergeteekenden, Agenten van bovengenoemde Maatschappij, gaan steeds voort, met verzekeringen te sluiten tegen brandschade op Pakhuizen, GOEDEREN en WOONHUIZEN met AMEUBLEMENT, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op

THEE-, KOFFIJ- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN op Java.

Zij nemen de vrijheid het publiek te herinneren, dat sedert kort ook LEVENSVERZEKERING bij de Batavia Branche gevoegd is en zij dus gereed zijn tot het sluiten daarvan op de voordeeligste voorwaarden. Het uitgebreide Kapitaal van deze Maatschappij in verband met de jaarlijksche opbrengst van meer dan 300.000 Ponden Sterling en een aanwezig fonds van ruim 700.000 Ponden Sterling, leveren een voldoenden waarborg voor hare soliditeit, terwijl de premien van verzekering even matig zijn als die van andere Maatschappijen en bij schade de voldoening op de promptste wijze geschied.

(2160) PITCAIRN, SYME & Co.

PHOENIX FIRE OFFICE.

Gevestigd te LONDON sedert 1782.

ONGELIMITEERD KAPITAAL.

De ondergeteekenden, Agenten dezer Maatschappij, blijven voortdurend verzekeringen sluiten tegen Brandschade op **Woon- en Pakhuizen, Meubelen, Koopmansgoederen, enz.,** zoomede op **Suiker-, Koffij- en Thée-Établissementen,** tegen de volgende premiën:

Op gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen in de Steden, zoomede op Goederen in dezelve . . . . 1 % 's jaars

Op gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen buiten Steden, en afgezonderd van andere Gebouwen, zoomede op Goederen en Meubelen daarin aanwezig . . 1/4 % »

Suiker- en Koffij-Etablissementen.

Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, Producten, Machineriën, Gereedschappen, enz., daarin aanwezig 1/2 % »

Op Gebouwen van Steen en Hout of van Hout alleen, met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig . . . 1 % »

Op Gebouwen van Hout, met Sirappen gedekt zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig . . . . 1 1/4 % »

Op Schepen, liggende op Reeden. . . . 1 1/2 % »

E. MOORMANN & Co., te *Batavia.*
C. DAMNITZ & Co., te *Samarang.*
(2329) P. KERVEL & Co., te *Soerabaija.*

Per JAN DANIEL,

regtstreeks van Manilla ontvangen:

MANILLA SIGAREN LONDRE[S]

id, id. No. 1 ***HABAN[O]***

(2342) WINSSER, DE LANGE & C[o.]

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY

Wanneer men deze middelen kan bekomen beho[eft] niemand aan genezing te wanhopen, beide middel[en] werken gemeenschappelijk op het gestel en geven krac[ht] en sterkte aan al de levensbestanddeelen. De verwo[n]derlijk groote verkoop, dezer artikelen in ieder d[eel] der wereld, is het overtuigenste bewijs van hunne groo[te] doelmatigheid om verouderde wonden, koningszeer [en] andere huidziekten te genezen. Duizende mensche[n] die aan deze gevaarlijke ziekten leden, zijn er van g[e]nezen geworden door het gebruik van de zalf en pille[n] nadat ieder ander middel zonder baat aangewend wa[s].

Doosjes Pillen à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.

Te	Batavia	bij S. B. van Kleeff & Co.
»	Banjoemaas	» M. S. Cheriman.
»	Soeracarta	» W. Veldman.
»	Djocjocarta	» Buijn & Co.
»	Salatiga	» F. Kruthoffer.
»	Tagal	» Wed. Dort.
»	Cheribon	» W. Galisten.
»	Cheribon	» M. Blok en Co. (2328)
»	Samarang	» H. L. Lijon en Co.

de Groot, Kolff & Co. en de hoofd agenten Soesman & C[o.]

SCHILDERIJ-LIJSTEN

VERGULDE- en PALISSANDER-HOUT (waaronder e[en] zwart met Gouden bies).

PASSE-PARTOUTS voor PHOTHOGRAFIEN, weder ontvangen en op alle dimensien met glas voorz[ien].

Te bekomen bij

(2352) G. KOLFF & Co.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den

JAVA-BODE,

van Woensdag, 17 Julij 1861, N°. 57.

Brand
ASSURANTIE COMPAGNIE
te Amsterdam.

Kapitaal f 1.300000.—Gulden.

De Ondergeteekenden benoemd zijnde tot Agenten op Java, van bovengenoemde Maatschappij, berigten bij deze, dat zij bereid zijn verzekeringen tegen Brandschade te sluiten op Woon- en Pakhuizen, Koopmansgoederen, Meubelen, enz., enz., alsmede: op Suiker-, Koffij-, Thee-, Tabak- en Indigo-Etablissementen, enz., tegen zeer billijke Premiën en gewone Conditiën.

Omtrent nadere informatien gelieve men zich te vervoegen ten Kantore der Ondergeteekenden
MACLAINE, WATSON & Co., Batavia.
McNEILL & Co., Samarang.
(2130) FRASER, EATON & Co., Soerabaija.

Van de Pers verschenen:

De laatste Aflevering
van de NIEUWE UITGAVE der
INDISCHE WETBOEKEN,
uitgegeven onder toezigt van
Mr. P. F. L. U. LAST,
Raadsheer in het Hoog-Geregtshof van Ned. Indië.

Uithoofde van de meerdere uitgebreidheid die deze Nieuwe Uitgave onder de bewerking heeft gekregen (bevattende dezelve thans 1097 bladzijden en bijgevolg 128 pagina's druks meer dan aanvankelijk berekend en bij prospectus aangekondigd is) acht de ondergeteekende zich verpligt den prijs voor den vervolge **MET EEN GULDEN** te verhoogen.

Aan Heeren *Inteekenaren* of hen die zich buiten inteekening reeds nu de eerste aflevering hebben aangeschaft, zal het werk tegen den eenmaal aangekondigden prijs van *f* 12.— worden afgeleverd.

Met de inbinding zal intusschen moeten worden gewacht, tot dat de daartoe uit Nederland bestelde geslagen banden, welke binnen kort kunnen worden verwacht, zullen zijn aangekomen.

De Uitgever,
(2280) H. M. VAN DORP.

Nederlandsche
Staats-Loterij.
Collecte van Mr. C. A. DE VASSY,
te *Leijden*,

bij wien in de laatst uitgetrokken 244ste Staats-Loterij zijn gevallen op

No. 14088 een Prijs van *f* 50,000
„ 4555 „ do. „ „ 20,000.

LOTEN

voor de thans trekkende 245ste Loterij zijn per MAIL ontvangen en te bekomen:

1 HEEL LOT . . . . ad *f* 100.—
1 HALF . . . . „ „ 50.—
1 VIJFDE . . . . „ „ 20.—

te Batavia, bij G. KOLFF & Co,
te Samarang, bij DE GROOT, KOLFF & Co.
(2270)

American *adhesive*
ENVELOPES,
per Thousand 20 Roepies.
(2310) H. M. VAN DORP.

Voor Militaire Expeditien!

GOBELETS EXPEDITIONNAIRES (lepel, vork, mes en beker in etui, ad . . *f* 15,—
ZAK-KOMPASSEN . . . *f* 6,— à „ 8,—
GROOTE KOMPASSEN met acurate uurschijf . . . . . *f* 30,— à „ 40,—
SCHRIJF-TROUSSEN, gegarneerd en ongegarneerd . . . *f* 25,— à „ 35,—

Voorts te Koop:
1 PRACHTIGE GLISSIERE, Revolver voor 18 schoten, in een etui met de noodige ammunitie voor 500 ladingen,
(2308) te Batavia bij G. KOLFF & Co.

DIAMANT-PENNEN,
gewone en met Iridium-punten, Pennehouders, van ivoor en paarlemoer,
VERGULDE, FLUWEELEN en ZWART-HOUTEN LIJSTJES VOOR PHOTOGRAPHIEN.
Masmeren Leitjes, Schrijf-Cassetten, Geldlaadjes,
SEBASTOPOL- en andere FIJNE SPEELKAARTEN.
Voortdurend voorhanden bij den boekhandelaar
(2279) H. M. VAN DORP.

STOOMBOOT OENARANG.

De vertrekdagen dezer Stoomboot zijn voor de maand
Augustus. bepaald als volgt:
van Batavia naar Samarang
den 3den en 18den,
„ ***Samarang naar Soerabaija***
den 6den en 21sten,
„ ***Soerabaija naar Samarang***
den 10den en 25sten,
„ ***Samarang naar Batavia***
den 12den en 27sten.
telkens des morgens ten 8 ure.
Nadere Informatiën bij
de Agenten,
(2336) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Het vertrek van de Stoomboot

Palembang Pakket,
Kapitein J. F. SCHEEL,
is bepaald den 26 Julij naar de
Lampongs (Telok-Betong).
de Agenten,
(2232) BUIJS, JACOBSEN & Co.

Stoomvaart in den Indischen Archipel.
Het vertrek der Stoomschepen in iedere maand gedurende het jaar 1861, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA.
naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 1sten en 15den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

VAN SOERABAIJA.
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 13den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten.

Nadere inlichtingen te bekomen bij
W. CORES DE VRIES, te *Batavia* en te *Soerabaija*.
B. KOPERSMIT & Co., te *Samarang*.
(2272)

Passage naar Nederland
wordt aangeboden met het Extra snelzeilend Ned. Barkschip

ALBLASSERWAARD,
Kapt. E. VON LINDERN.

Genoemden Bodem tot den overvoer van Passagiers bijzonder doelmatig ingerigt en behoorlijk uitgerust, voerende eenen geëxamineerden DOCTER, zal tegen medio Augustus van hier vertrekken naar AMSTERDAM, en wordt de aandacht van belanghebbenden op deze gunstige gelegenheid gevestigd.

Voor nadere informatiën bij
de Agenten,
(2350) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Passage naar Nederland
wordt aangeboden met het extra snelzeilend Nederl. Clipperfregat schip

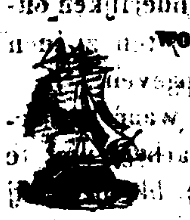

NOACH,
gevoerd door Kapt. P. WIERIKX.

Deze bodem bevelt zich, door zijne uitmuntende en doelmatige inrigting, bijzonder aan tot den overvoer van familien en enkele personen en heeft een bekwamen Dokter aan boord.

Na de vroegere 't huis reis in 82 dagen gemaakt te hebben, kwam de **NOACH** ditmaal in 78 dagen van Nederland herwaarts.

De belading zal te Cheribon geschieden en het schip vermoedelijk tegen het einde der maand Augustus, de retourreis van hier aanvaarden.

Voor nadere informatien gelieve men zich te vervoegen tot den gezagvoerder in het Marine Hotel of bij
de Agenten,
(2334) J. F. VAN LEEUWEN & Co.

Passage naar Nederland,

wordt aangeboden met het Snelzeilend Ned. Fregatschip,
STAATSRAAD VAN EWIJCK,
Kapitein F. DE WINTER,
uitmuntend Ingerigt tot den overvoer van Passagiers, en voerende eenen geëxamineerden DOCTOR. Het Schip zal denkelijk in het laatst van **Augustus** vertrekken.

Nadere informatiën te bekomen bij
de Agenten,
(2283) MACLAINE, WATSON & Co.

Met het welbekende Nederl. Indisch Schip

MARIA HENRIETTE,
Kapt. J. WINTER,
bestaat gelegenheid tot den overvoer van PASSAGIERS en GOEDEREN naar Samarang direct, — zullende het Schip tegen het einde der volgende week vertrekken.
(2347) B. KOPERSMIT & Co.

Naar Samarang direct
wordt VRACHT en PASSAGE aangeboden met het Ned. Ind. Schip

ELLEN,
Kapitein WENTHOLT.
Nadere informatiën te bekomen bij
de Agenten,
(2298) B. KOPERSMIT & Co.

Cultuurstelsel.
II.

Bij het charter van 1833 is aan ieder Engelschman de vrijheid verzekerd zich in Britsch-Indie te vestigen en onbelemmerd met den Inboorling te handelen.

Ten gevolge dezer vrije toelating is van lieverlede in de Binnenlanden van Britsch-Indie eene klasse van Europesche industrielen (*interlopers*) ontstaan, welke thans reeds tot vele duizenden is aangegroeid.

De overeenkomsten dezer particulieren met de bevolking gesloten hebben hoofdzakelijk, ook reeds vóór 1833, tot conflicten aanleiding gegeven, die vooral in Bengalen een zoodanig ernstig karakter hebben aangenomen, dat het bestuur het noodig geacht heeft achtereenvolgens door verschillende bepalingen de onderlinge betrekking van den industrieel en Inlandschen planter wettelijk te regelen, tot dat eindelijk de tegenwoordige landvoogd Lord Canning de *Breach of Contract-Bill* heeft uitgevaardigd, krachtens welke de *ryot* of Indische planter bij weigering om aan zijne verpligting gestand te doen, strafregterlijk tot planten wordt gedwongen.

Deze wet heeft in Engeland afkeuring ondervonden, omdat zij zich niet vereenigen liet met de Westersche begrippen van persoonlijke vrijheid, en is gevolgelijk ingetrokken.

Wil men den toestand kennen, welke daardoor geboren wordt, en het oordeel vernemen dat daarover allerwege in Indie wordt uitgesproken, men behoeft slechts de Britsch-Indische dagbladen in te zien.

Wij lezen: De *Contract-Bill* is niet slechts noodig ten aanzien der Indigo-cultuur, maar zij is tevens de voorwaarde voor de bestaanbaarheid van elke landelijke onderneming, en geldt over de geheele uitgestrektheid van Britsch-Indie. Het vasthouden aan Westersche regtsbeginselen in Indie heeft nog schadelijker gevolgen voor den Inlander dan voor den Europeschen Industrieel; de laatste kan zijne arbeidzaamheid, zijn kapitaal en christelijke beschaving naar elders overbrengen; maar de Inboorling zal moeten wachten tot dat betere wetten Indie weder voor den Europeschen Industrieel toegankelijk maken. Zelfs dan, wanneer de wet volgens Europesche regtsbegrippen onverdedig-

baar ware, behoort zij in Indie bij den kinderlijken onwil des Inlanders te worden toegepast, [1]) ten zij men het bezit van Britsch-Indie geheel wil opgeven. [2])

Zoo blijkt dan dat in Britsch-Indie, waar het bestuur de ontwikkeling van den vrijen arbeid niet te keer ging, en deze zelfs welig scheen te bloeijen, hij echter slechts kon worden in stand gehouden door *dwang*, tenzij men het beter keurt — om heen te gaan.

Moge deze les voor Nederlandsch-Indië niet vruchteloos zijn.

De Minister zegt: »Ik wijs u op den vrijen arbeid, zooals men dien vindt in de Bataviasche Ommelanden, in Bantam en in de Vorstenlanden. Ik wijs u op de particuliere tabakscultuur te Rembang, Bezoeki, Kediri en Soerabaija en eindelijk op den vrijen arbeid bij de koffij-cultuur- de dwang-cultuur bij uitnemendheid."

Wij willen eens de meening deelen dat op alle de aangeduide plaatsen inderdaad vrije arbeid bloeit, ofschoon zeer zeker niet allen in Indië daarmede zoo gereedelijk zouden durven instemmen; maar wij vragen: Wat bewijst dit? Het bewijst dat de vrije arbeid, de ware vrije arbeid, gelijk de Minister dien begrijpt, *uit zich zelven, te midden van*, en *ondanks* het cultuurstelsel is ontstaan; het bewijst dat de vrije arbeid bij de ontwikkeling des volks uit *eigen boezem* zal ontspruiten; het bewijst alzoo dat de Ministeriële *opleiding* tot vrijen arbeid onnoodig heeten mag.

De Minister vraagt: »Waarom moet juist de particuliere teelt *vlak* naast het kultuurstelsel worden geplaatst, daar de uitkomst bewezen heeft dat dit de strekking moet hebben om het Cultuurstelsel te benadeelen"?

Het is inderdaad geheel onnoodig een onderzoek in te stellen naar het onderscheid dat de Minister maakt tusschen de begrippen *naast* en *vlak naast*; maar wij vragen: indien het stelsel der regering zal bereikt zijn: »oplossing in vrijen arbeid door overeenkomsten door de Regering gesloten met de bevolking", zal het haar dan ook vrijstaan om niet met de Regering maar met de particuliere industrie te contracteren, wanneer deze een hooger loon biedt? Zal het stelsel des Ministers alzoo niet leiden tot onmiddelijke slooping van het cultuurstelsel, tot een onmatig opdrijven der loonen, tot concurrentie eerst met de Regering, daarna tusschen de Industriëlen onderling, en eindelijk tot de geheele omkeering der Indische Maatschappij?

Eene omkeering welke dan slechts zal kunnen worden voorkomen door de toepassing van dezelfde *Breach of Contract-Bill*, welke eene ontijdige invoering van vrijen arbeid in Britsch-Indië in het leven riep.

De grondfout der Ministeriele interpretatie van art. 56 is naar onze meening gelegen in de onjuiste opvatting der beide rigtingen welke ten aanzien van het cultuurstelsel bestaan. De Minister zegt: wij hebben te doen met *deze twee* rigtingen: oplossing in vrijen arbeid, en oplossing in de particuliere industrie. Nu gelooven wij dat tusschen *vrijen arbeid* en *particuliere industrie* inderdaad niet het minste of geringste onderscheid bestaat, zoodat de geheele redenering des Ministers omtrent de rigting der partijen op koloniaal gebied werkelijk niet anders is dan eene *Tautologie* waarvan de eenvoudige beteekenis is — oplossing.

Deze opvatting nu is klaarblijkelijk onjuist. Niet *alle* partijen verlangen oplossing van het kultuurstelsel; er bestaat wel degelijk eene partij die daarvan op de meest ernstige en bepaalde wijze verlangt *de instandhouding*; en van harte wenschen wij, dat welke ook de redenering des Ministers wezen moge, zijn bestuur de strekking hebbe een stelsel in stand te houden, waarvan de handhaving grondwettig is voorgeschreven, en dat in zijn wezen oorzakelijk zamenhangt met de eigendommelijke geaardheid der Indische bevolking [3])

B.

[1]) Daar het vinden van het ware in de wederkeerige betrekkingen der menschen het doel van alle regt is, zoo zal de absolute regtvaardigheid eerst dan heerschen, wanneer de absolute waarheid erkend wordt. De oneindige verscheidenheid der regten naar tijd en plaats is dien ten gevolge een ontegenzeggelijk en zeer natuurlijk te verklaren geschiedkundig feit. In ieder bijzonder tijdperk hangt het regt van een volk van den trap zijner beschaving af. *Regt wijsbegeerte* Dr. L. A. Warnkonig.

De verbindtenis tusschen de reeders, den schipper en het scheepsvolk is volgens het Wetboek van Koophandel (westersche regtsbegrippen) van zuiver burgerlijken aard, eene wet op de tucht der koopvaardijschepen laat zich echter niet denken, zonder dat op dit beginsel inbreuk worde gemaakt. *Voorloopig Verslag omtrent het ontwerp der wet.*

Jus itaque, quo populus utitur, quibus cumque tandem vitiis laboret, mero arbitrio adscribi numquam potest; intime cohaeret cum universo perfectionis gradu quo in omnibus vitae suae partibus pervenit Mr. C. G. Opzoomer *Diss. de Naturali Obligatione.*

d. i.; Het regtsbegrip van elk volk, hoe onvolkomen het zijn moge is nimmer de uitdrukking van volstrekte willekeur; maar hangt oorzakelijk te zamen met de mate van ontwikkeling, welke het in zijne geheele levensuiting bereikt heeft.

[2]) The Friend of India van 23 en 30 Mei en 13 Junij 1861, passim.

[3]) *Van Alphen* zegt reeds in zijne bekende redevoering uitgesproken in de Tweede Kamer in het jaar 1825, toen er gevolgelijk nog geen Cultuurstelsel te verdedigen viel: "Hoe is het mogelijk in zulk een maatschappelijken toestand *eene geheele vrijheid van landbouw* in te voeren, in den zin, welke men in Europa aan die uitdrukking hecht? De geestdriftige verdedigers van de onbepaalde vrijheid van cultuur, gevestigd op grondeigendom, hebben nooit zelven onder die volken geleefd, welke wel onderworpen en leidzaam zijn, maar steeds eene onoverwinnelijke neiging tot traagheid blijven behouden en zelfstandigheid missen.

INGEZONDEN STUKKEN.

Liberaal in Nederland en behoudend in Indië.

De teergevoeligheid onzer vaderlandsche liberalen in koloniale politiek is dezer dagen pijnlijk geprikkeld door hetgeen zij het dualisme noemen in den Minister, dewijl deze beweerd heeft dat men in den volsten zin van het woord liberaal kan zijn in Nederland en toch behoudend in Indië." Dit wil naar hunne beschouwing hetzelfde zeggen als: de Minister stelt zich voor den vooruitgang van den menschelijken geest te huldigen en lief te hebben in Nederland, terwijl hij dien wil belemmeren en onderdrukken in Indie.

Dat deze overzetting van het woord "behoudend" in vroegere jaren geheel juist was, stem ik ten volste toe, doch zij is niet de legitieme die haar toekomt, evenmin als dat aan "liberalisme" altijd behoort verweten te worden dat zij in ondraaglijken willekeur ontaart en slechts zoekt te sloopen zonder ooit op te bouwen. Van waarachtige liberalen had men mogen verwachten dat zij de woorden van een in dezen tijd optredend Minister in liberalen zin zou hebben ontvangen en zij aan het woord "behoudend" dezelfde liberale constructie zou hebben gegeven, die men er aan toekent onder onze naburen bij wien de meest rationele hervormingen zijn voortgekomen uit den boezem der conservatieven, — dezelfde liberale constructie tevens die zij verlangt dat aan den term 'liberaal en bijzonderlijk aan het liberalismus van denzelfden Minister zal worden toegekend.

Dit hebben zij niet gedaan en dus zal men hun wel geen schreeuwend onregt aandoen met hun te verdenken van een ander *dualisme*. Of wat is het opdringen van verderfelijke hervormingen aan het bloeijende Java, hetwelk geen hervormingen van hun maaksel kan gebruiken, terwijl zij daarentegen de grootste onverschilligheid aan den dag leggen voor alles wat geen onmiddelijk voordeel afwerpt. Of wat is het zingen van jeremiaden over het lot van den armen Javaan en zijn "karig loon" terwijl zij met al hun liberaliteit behoudend zijn in de oude beteekenis van het woord ten aanzien van de diep ellendige werkende klasse van hun eigen land? [1]) Inderdaad kan men zich niet onthouden van te denken dat vooruitgang van den menschelijken geest voor onze Java-liberalen slechts beteekent vooruitgang van de suiker- en koffij-kultuur en dat zij door « Geloof in Christus » eigenlijk verstaan een vermeerderden aanvoer van koloniale producten, doch vrome wenschen zegt men worden nimmer vervuld en wat men er ook tegen zeggen wil, de verbreiding van Gods koningrijk tusschen de keerkringen, hoe voortreffelijk ook in een aantal opzigten, is echter niet gunstig voor het fabriceren van suiker uit suikerriet.

Dan indien de uitlegging die onze liberalen aan het woord behoudend te dezer gelegenheid hebben gegeven, de in hoogste mate *illiberaal* is, de exegese van hunne leus liberaal voor Nederland en liberaal voor Indie is overvloeijende van wijsgeerigen zin. *Het is*, zeggen zij, *de erkenning dat de mensch overal voor gelijke ontwikkeling vatbaar is en dat de voorwaarde voor die ontwikkeling en dien ten gevolge voor bloei en welvaart, onder alle luchtstreken dezelfde zijn, namelijk het vrije genot der vermogens door de Voorzienigheid aan den mensch geschonken.* Ziedaar! Als dit nu niet schoon gezegd is, dan weet ik niet wat schoon is. En echter, als men er eerst in slagen kan tot zich zelf te komen, uit den staat van ademlooze bewondering, waarin wij door het lezen van zulke verbijsterende volzinnen vervallen, dan zullen wij welligt tot het besluit komen, dat niemand ter wereld redelijkerwijs in staat is iets te erkennen, hetwelk niet alleen niet te bewijzen is, maar zelfs door de geschiedenis en den werkelijken toestand van het menschdom wordt tegengesproken.

De Israëlieten ofschoon door langdurige slavernij verdierlijkt, waren voor de hoogste ontwikkeling vatbaar en terwijl de Aegyptenaren en de volken van Kanaän van de aarde verdwenen zijn of in andere natien opgelost, strekken de Joden nog heden ten dage als een der best bekende typen van het menschelijk geslacht. Waren zij gedreven geworden door de zucht om hunne kennis en beschaving onder andere natien te verbreiden, de barbaarschheid van Europa ware veel vroeger geweken, doch meer dan ééne reden noopte hen den omgang te schuwen met elk die niet tot hunnen stam behoorde. — De Saracenen bereikten eenige hoogte boven hunne tijdgenooten, doch zonken spoedig terug tot het lage peil waarop alle andere Aziaten stonden en sedert zijn blijven staan. De hoogte die een Chinees bereiken kan, bereikte hij vroeg, doch of hij hooger kan klimmen is voor het minst nog steeds problematiek. De Europeanen alleen, en wel voornamelijk die van midden Europa, zijn onverpoosd in geestesontwikkeling voorwaarts gegaan, doch ofschoon zij reeds sedert hunne eerste vorderingen in verschillende betrekkingen stonden met Turkije, Aegypte en de Barbarijsche kust, zoo konden toch de bewoners van die landstreken hen niet navolgen, maar bleven in denzelfden staat van stompheid voortleven. Het is drie en een halve eeuw geleden sedert Europeanen begonnen zich neder te zetten in andere werelddeelen, doch de volken die er oorspronkelijk te huis behoorden, hebben zoo min de godsdienst als de beschaving hunner bezoekers aangenomen. De Indianen van Noord-America zullen binnen weinige jaren door het zwaard geheel zijn uitgeroeid, doch ofschoon dit volk reeds sedert onderscheiden geslachten overtuigd was dat hun ras op deze wijze verdelgd zou worden, indien zij voortgingen hun eigen zeden en gewoonten aan te kleven, zoo konden zij er echter niet toe komen zich aan onze godsdienst en beschaving te onderwerpen. De Indianen van Mexico en de geheele landstreek zuidwaarts hebben zich tot lastdieren laten gebruiken of zijn ons in de bosschen ontweken, doch allen zijn het hopelooze dronkaards of *coqueros* en hun ras vermindert bij het jaar. De Nieuw Zeelanders zullen door aanhoudende oorlogen verdelgd worden. De bevolking van Australie is genoegzaam reeds verdwenen. Welke hoop hebben wij dat de Papoea tot mensch te vormen is naar onze beteekenis van het woord? Als wij de bevolking van Borneo niet uitroeijen zullen zij het ons trachten te doen, doch om van hen verlichte en werkzame christenen te maken mag men gerust verklaren onmooglijk te zijn, daar wij ten overvloede het voorbeeld voor oogen hebben van de Amboinezen en andere volken van den archipel, die het christengeloof aannamen, doch tevens allen arbeid afzwoeren. Is het verblijf van Europeanen gedurende drie eeuwen op het vaste land van Europeesch Azie van eenigen den minsten invloed geweest op de bevolking? Ja, maar van dezelfde soort als die welke zich in Syrie heeft geopenbaard. Hebben Europeanen aan de westkust van Africa in den tijd van drie eeuwen de negers kunnen bekeeren of beschaven? Hebben die aan de Kaap de goede Hoop het de Kaffers en de Hottentotten kunnen doen?

Maar in welk oord van de wereld zijn wij dan toch tot de erkenning gekomen *dat de mensch overal voor gelijke ontwikkeling vatbaar is?*

En wat betreft die hoog opgevijzelde „voorwaarden tot ontwikkeling" het zou veeleer schijnen dat er onder die vreemde volken gevonden worden, welke geheel iets anders behoeven om te ontwikkelen dan *het vrije genot* der vermogens hun door de Voorzienigheid geschonken. Van alle volken der verzengde luchtstreek is de neger van westelijk Africa onbetwistbaar meer dan eenig ander voor intellectueele ontwikkeling vatbaar, doch hoever hij ook mag vorderen onder het beheer van Europeanen, zoodra hij weder buiten invloed eener Europesche maatschappij, op zich zelf komt te staan, vervalt hij op nieuw tot den laagsten staat van het menschdom terug.

Het zou dus mijns bedunkens niet onmooglijk zijn te betoogen dat het in den hoofde der vermelde *dualisme in Nederland van liberaal in Nederland en behoudend in Indie*," hetwelk onze vaderlandsche suiker liberalen in denzelfden mensch onbegrijpelijk voorkomt, *eigenlijk een noodzakelijk vereischte is voor den Minister die de belangen heeft te behartigen zoowel van Nederlanders, als van verschillende Asiatische volksstammen in de Oost-Indische wingewesten van den Staat.*

Een Nederlandsch-Indiër.

Samarang, Junij 1861.

[1]) Weten de liberalen wat het te zeggen heeft de Javanen tegen ons Indiërs optezetten? Wat zou men in Nederland van ons zeggen, indien wij eens er toe overgingen de gemoederen van de werkende klasse in Nederland wegens hun karig loon en het getal werkuren in beweging te brengen?

Waarde Redakteur!

Er was in vroeger eeuwen eens een Leidsch advokaat, die Jan heette. Een knap man, daar was ieder het over eens, maar hij was ongelukkig zoo doordrongen van de voortreffelijkheid en onfeilbaarheid van zijne eigene denkbeelden dat hij zelfs de mogelijkheid niet aannam dat door anderen iets in ernst of ter goeder trouw daartegen kon worden ingebragt. Het was dan ook eene onveranderlijke gewoonte van hem geworden om zich met een aardigheid of eene medelijdend schouderophalen van de argumenten van anderen af te maken.

Of zijn hasen dientengevolge altijd koning heeft gekraaid, meldt ons de geschiedenis niet; maar zeker is het dat zijne nagedachtenis is blijven voortleven, want geen spreekwoord is bij ons goede Hollanders misschien meer algemeen dan: zich met een Jantje van Leiden ergens af maken.

Er zijn er die aan dit spreekwoord nog een anderen oorsprong geven; die beweren, dat het slaat op Jan van Leiden, den beruchten wederdooper, die er een tijd lang veertien vrouwen op na hield en toen dit troepje hem begon te vervelen er zich niet beter van wist af te maken, dan door ze allen het hoofd te laten afslaan.

Doch wat hiervan wezen moge, zeker is het dat het spreekwoord mij zelden van meer dadelijke toepassing is voorgekomen dan op het hoofdartikel van het *Bataviaasch Handelsblad* van ll. Zaturdag) »Het merkwaardig boek van den Heer Money."

Aardig is dat artikeltje ongetwijfeld, maar of het iets af doet, is eene andere vraag. Innerlijke waarde heeft het werk van den Heer Money volstrekt niet, volgens den redakteur van het *Bataviaasch Handelsblad*, het is een monument van ligt geloovigheid (Algemeen Overzigt in de mail-editie van 14 dezer) en het eenige merkwaardige er van is dat het in het Engelsch geschreven is.

Ziedaar, hoe men zich af maakt van een boek, dat, al had het geene andere verdiensten dan om ons een kijkje te gunnen in de werking van het zoo hoog geloofde Britsch Indische stelsel, reeds de behartiging overwaard zou wezen van ieder die zich geroepen acht of geroepen is om invloed uit te oefenen op den gang van zaken in deze gewesten; een boek dat op elke bladzijde te velde trekt, en met goede wapenen te velde trekt, niet, zoo als het *Bataviaasch Handelsblad* zegt, tegen de begrippen der 19de eeuw, maar tegen de ondoordachte toepassing van 19eeuwsche begrippen op eene maatschappij die in ontwikkeling nog ettelijke eeuwen bij de staten van het westen ten achter is.

Gelooft gij, Mijnheer de Redakteur, dat indien in het werk van den Heer Money werkelijk zulk een afschuw van de begrippen der 19de eeuw doorstraalde, dat de verschijning er van zoo levendig zou zijn toegejuicht door hoofdorganen van de Engelsche pers? Ik noem hier alleen de *Times*, die in zijn nommer van 22 Mei in een wel geschreven artikel de aandacht van zijne lezers vestigt op het merkwaardig boek van den Heer Money, en er zich hoogelijk mede ingenomen toont. Misschien echter zal de Redakteur van het *Bataviaasch Handelsblad* ook de *Times* onder de reactionaire bladen rangschikken!

Hoe het zij, ik kan u bijzonder aanraden om kennis te maken met het artikeltje van de *Times*. Mogt gij uwe lezers op eene vertaling er van willen vergasten schrijf er dan boven: De Redaktie van de *Times* tegenover de Redaktie van het *Bataviaasch Handelsblad* of Nul n' aura d' esprit que nous et nos amis.

Ik blijf voor heden

Uw zeer toegenegen

v. d. B.

Het Staatsgezag moet al datgene ter bevordering van eene geordende zamenleving en goede onderlinge verstandhouding doen, wat door de ingezetenen niet of minder goed kan volbragt worden.

Mr. J. de Bosch Kemper,

Nederlandsch Staatsregt en Staatsbestuur, pag 354.

Het schijnt niet tegengesproken te kunnen worden dat Batavia, wat openbare reinheid aangaat, boven alle andere Oostersche steden uitmunt. Bij landgenooten en vreemden bestaat hierover maar één stem, en onder al het goede dat Mr Money over ons goede Java vertelt vergeet hij niet om melding te maken van de zindelijkheid van Nederlandsch-Indies hoofdplaats.

Ons, ingezetenen van Batavia, valt het uit den aard der zaak minder op dat de wegen hier door geene onreinigheden worden ontsierd, dat het oog zich niet behoeft te ergeren aan mestvaalten die in sommige steden van ons vaderland dikwerf de volkrijkste buurten door hare uitwasemingen verpesten, en het valt ons dan ook niet in om nu en dan een woord van hulde te brengen aan het plaatselijk bestuur dat zich in deze zoo getrouw van hare roeping kwijt.

Aan het plaatselijk bestuur hebben wij het te danken dat Batavia onder de meest gezonde plaatsen binnen de keerkringen mag gerangschikt worden. Onvermoeid is het werkzaam om alles uit den weg te ruimen wat den algemeenen gezondheidstoestand zou kunnen schaden, en hetgeen door het plaatselijk bestuur hier verrigt wordt mag des te lofwaardiger heeten, omdat het niet, zoo als vele gemeentebesturen in het vaderland, wordt bijgestaan door eene speciale kommissie aan wien het toezigt over de algemeene gezondheid is opgedragen.

Tot voor korten tijd echter bleef nog veel te doen over om de verklaring van Mr. Money, „dat hij gedurende zijn verblijf te Batavia nooit te lijden had van die hinderlijke luchten die in andere Oostersche steden zoo algemeen zijn," waar te kunnen maken. Of tijdens zijn verblijf was het anders gesteld, óf hij heeft nimmer van het Koningsplein naar Tanah-Abang gaande, den weg door den Gang Scott behoeven te nemen. Die thans den Gang Scott doortrekken, en hun aantal is legio, moeten er anders over denken. De wandelaar die in den vroegen morgen of tegen het vallen van den avond wat frissche lucht is gaan inademen op het ruime Koningsplein, heeft er meestal berouw van dat hij zijne woning verlaten heeft, wanneer hij, om die woning te bereiken, Gang Scott weêr in moet. Reeds op de hoogte van de Armenische kerk komt hem een verpestende stank tegen, die hem onwillekeurig den zakdoek aan den neus doet brengen. Wat die stank doet ontstaan behoeft niet lang een raadsel te blijven. Vestig slechts het oog op den greppel die den openbaren weg van de particuliere erven scheidt. Een walgelijke versameling vuiligheden in nog walgelijker vocht drijvende doet u het oog spoedig naar een anderen kant rigten, en gij moogt u gelukkig rekenen als gij niet dadelijk onaangename gevolgen ondervindt van de ingeademde lucht.

Nog enkele andere plekken zijn er op Batavia waar het in dit opzigt niet beter gesteld is dan in Gang Scott doch wij durven ons vleijen dat hierin spoedig eene gewenschte verandering zal worden gebragt. De boven omschreven staat van zaken heeft reeds voor lang de aandacht van het plaatselijk bestuur tot zich getrokken, en naar wij vernemen zijn nu onlangs de bewoners van enkele wijken, waar de openbare reinheid nog wel iets te wenschen overliet, aangezegd om zorg te dragen dat voortaan geene onreinheden meer langs den grooten weg mogen worden geworpen, en dat o. a. de stallen hunne uitwatering niet meer mogen hebben in de greppels die langs den grooten weg loopen. Een uitmuntende maatregel, voorzeker! en die ongetwijfeld de reinheid en frischheid langs wegen en straten in hooge mate zal bevorderen. Wij gelooven dan ook dat ieder er mede zal zijn ingenomen, zelfs zij tot wie bovenbedoelde aanzegging meer bepaaldelijk gerigt is geworden, wanneer hun slechts een voldoend antwoord gegeven wordt op de vraag waar zij met de onreinheden blijven moeten, die zij tot dusver langs den grooten weg lieten wegloopen? Het graven van zinkputten, daargelaten dat het een zeer kostbaar middel is, is op kleine erven niet uitvoerbaar, en het ruimen van zoodanige putten veroorzaakt later weder uitwasemingen die niet anders dan nadeelig op den algemeenen gezondheidstoestand kunnen terugwerken. Wat blijft den betrokken huisingenaar dan te doen over? Niets anders, dunkt ons, dan het plaatselijk bestuur te verzoeken dat het, ten einde de tenuitvoerlegging van zijne eigene verordeningen mogelijk te maken, dat

gedeelte van de opgelegde taak voor zijne eigene rekening neemt hetwelk, volgens het gekozen motto, door de ingezetenen niet of minder goed kan volbragt worden. En welk dat gedeelte is ligt voor de hand. In Nederland zal geen gemeentebestuur de ingezetenen belasten om elk voor zich te zorgen dat de onreinheden behoorlijk uit elke woning worden weggevoerd of nabij die woning worden begraven; het zal riolen graven waarin alle onreinheden zich ontlasten zonder iemand last te veroorzaken, en het zal ten alle tijde zorgen dat die riolen in goeden staat worden onderhouden. Dezelfde taak heeft, naar onze meening ook het plaatselijk bestuur van Batavia te vervullen; het make een begin met het aanleggen van riolen op die plekken waar het gemis er van de ingezetenen thans in de onaangename noodzakelijkheid brengt om den publieken weg niet alleen, maar ook alle omringende erven te verpesten, en wanneer zoodoende nergens meer eenige onreinheid op of langs den grooten weg zal behooren te worden neergeworpen, dan eerst zal het in alle deelen waar zijn dat Batavia de zindelijkste en beste plaats is die in dit gedeelte der wereld gevonden wordt.

V. D. B.

Was het in een oogenblik van onnadenkendheid, dat het artikel voorkomende in den *Java-Bode* van den 27sten Februarij 1861 no. 17 over »Een woord over de toepassing of uitlegging van Gouvernements verordeningen" werd ter neder gezet en ingezonden, de schrijver acht zich verpligt langs dezen weg zijn berouw te kennen te geven over de wijze waarop hij in zijne onbekendheid met het ware der zaak, eenige dienaren van den staat in hunnen goeden naam heeft aangerand.

Ditzelfde geldt ten aanzien van »Een woord over de Schutterij te Makasser."

De Schrijver.

MARINE-AANGELEGENHEDEN.

Nadat Zr. Ms. raderstoomschip *Admiraal van Kinsbergen* tot het ondergaan van de noodige herstellingen van Bandjermassing te Soerabaija was aangekomen is die bodem den 1sten dezer tijdelijk buiten dienst gesteld.

De almede van eerstgenoemde plaats via Soerabaija naar Onrust gezeilde schoenerbrik *Rembang* is door eene commissie voor de verdere dienst afgekeurd en wordt met ult. dezer finaal buiten dienst gesteld, om daarna publiek verkocht te worden.

Zr. Ms. schroefstoomschip *Groningen*, thans gestationneerd ter West-kust van Sumatra, heeft order bekomen bij de lag op te komen, ten einde voor de terugreis naar Nederland gereed gemaakt te worden, dit laatste heeft bereids plaats gehad met Zr. Ms. schroefkorvet *Prinses Amelia*, welke bodem in het laatst dezer maand van Soerabaija ter dezer reede wordt verwacht.

Eerlang vertrekken naar Bandjermassing de thans op de te Onrust aanwezige bodems dienende luitenants ter zee 2de klasse W. J. A. Nolthenius, L. B. van Maanen en C. Bijlevel, en zulks ter aflossing van de aldaar aanwezige luitenants ter zee 2de klasse D. J. A. D. van den Steen, H. J. van Broekhuizen en A. J. Visser, die alle drie op het dienstdoende wachtschip *Palembang* zijn overgeplaatst om wegens langdurig verblijf in deze gewesten later tot terugkeer naar Nederland in aanmerking te komen; om dezelfde reden is de luitenant ter zee 2de klasse Jhr. C. C. Six dienende aan boord van Zr. Ms. korvet *Pallas* op het zoo even genoemde stoomschip *Groningen* verwisseld met den luitenant ter zee 2de klasse G. J. Coster.

De kapitein ter zee C. J. Zwaanshals en de luitenant ter zee 2de klasse W. J. Scholten van Aschat repatrieren eerlang per koopvaardijschip *Tern te*; de eerste als overcompleet door bevordering tot zijn tegenwoordigen rang en laatstgenoemde wegens langdurig verblijf in deze gewesten.

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

Omtrent het stooten van het Nederlandsche Barkschip *Vriendentrouw*, in ons vorig no. vermeld, kunnen wij nog mededeelen, dat de klip van Pamanoekan ongeveer 4 geogr. mijlen van den wal ligt, en wel *zonder baken*. De boei daar vroeger aanwezig, is weggedreven of op een andere wijze daarvan verdwenen, zoodat het vreezen staat, dat nog meer schepen het lot van de *Vriendentrouw* zullen deelen, wanneer hier niet spoedig in wordt voorzien.

Jl. Zaturdag is alhier met de stoomboot *Oenarang* van Samarang gearriveerd de HoogE.G. Heer generaal-majoor C. A. de Brauw, benoemd civiel en militair gouverneur van Sumatra's Westkust, en afgestapt aan het Java-hotel.

Met het Nederlandsch schip *Hercules*, gezagvoerder Deterding, is hier jl Zondag gearriveerd een detachement suppletietroepen, sterk 100 officieren en manschappen, onder bevel van den van verlof terugkeerenden kapitein der infanterie van Vugt, medegeleider de 1ste luitenant van Winsheijm, mede van verlof terug, en de 2de luitenants Goteling Vinnis en du Groo, allen van het wapen der infanterie.

Den volgenden dag kwam hier ter reede de *Rotterdam*, gezagvoerder A. Poort, mede met een detachement, sterk 149 onderofficieren en manschappen, onder kommando van den van verlof terugkeerenden kapitein der artillerie Weber, medegeleider de 2de luitenant der infanterie Hoijinck van Papendrecht, de 2de luitenants der artillerie Kramers, Willemse, Kreijger, van Groenow, Schäfer en Broerse, de 2de luitenant der genie Lutjens, de 2de luitenant kwartiermeester Kip, en de officieren van gezondheid 3de klasse van der Weijde en Dieperinck.

Beide detachementen hebben zich gedurende den overtogt zeer goed gedragen. Van het laatste is één man aan boord overleden.

Op Maandag 15 Julij heeft in het Gymnasium Willem III het bij het Reglement voorgeschreven jaarlijksche examen in het openbaar plaats gehad.

Na afloop hiervan werd aan de leerlingen die in dezen eersten Cursus in de verschillende vakken de meeste vorderingen gemaakt hadden, of zich door hun uitstekend gedrag eene onderscheiding hadden waardig gemaakt, prijzen en getuigschriften uitgereikt.

Een en ander had plaats in tegenwoordigheid van het Collegie van Curatoren en van een vrij groot aantal belangstellenden.

Met eene korte toespraak van den voorzitter van het Collegie, den Heer T. Ament, welke speciaal tot de leerlingen gerigt was, nam deze plegtigheid een einde.

De jaarlijksche vacantie welke tot ult. September duurt, in daarop ingetreden.

Aangekomen Vreemdelingen.

VAN 13 TOT 16 JULIJ 1861.

HOTEL DER NEDERLANDEM. Crone, van Buitenzorg. — Joh. Leijenthal, van Amsterdam. — Ankersmit, van Idem. — Le Clercq en familie, van Idem. — Vreede, van Idem. — Poort, van Rotterdam. — Weber en echtgenoot, van Idem. — H. J. van der Weide, van Idem. — C. van Arhen, echtgenoot en twee kinderen, van Amsterdam. — J. Horestadt, van Idem. — H. Nieuwenhuijs, van Idem.

MARINE HOTEL. Blaupot en familie, van Batavia. — P. Wierikx, van Nederland. — E. Jeekel, van Magellaam. — H. L. Wijnkes, van Rotterdam. — L. van Houten, van Idem. — W. A. van Hengel, van Idem. — J. van Zanten en Echtgenoot, van Idem. — L. W. van Rijn van Alkemade, van Idem. — Mevrouw en Mejufvr. Smeets, van Rotterdam. — F. Smeets, van Tjianjor. Andreas en Echtgenoot, van Rotterdam. — P. Andreas, van Buitenzorg.

JAVA HOTEL. C. A. de Brauw, van Samarang. — Hoedt en familie, van Batavia. — C. van Linderen, van Nederland. — Ketter, van Idem. — Meien, van de Reede. — van Vugt en familie, van Nederland. — J. Manorij, van Idem. — W. E. Goteling Vinnis, van Idem. — M. A. du Croo, van Idem — P. F. van Loo, van Idem. — J. E. Artes van Tjilatjap. — G. F. Jansen, van Idem, — Burk, van de Reede.

Aangekomen Passagiers te Batavia.

van 13 tot 16 JULIJ 1861.

Met het Ned Ind. stooms. Oenarang, Kapt. S. van Hulstijn, de Generaal Majoor C. A. de Brauw, de hh. Jeekel, Pryce, Schrijver, Mollinger, Geerling, Humme, Roukel, Mevr. Cook en Z. M. troepen van Soerabaija via Samarang.

Met de Ned. Ind. bark Ellen, Kapt. F. A. P. Wentholt, Mevr. Essche en 3 kinderen van Samarang.

Met het Ned. schip Noach, Kapt P. Wierikx, de hh. van de Velde, echtg. en 1 kind, Wijnkes, van Houten, van Hengel en Margadant van Rotterdam.

Met het Ned. schip Nederland, Kapt. J. Hoekstra, de hh. le Clerck en echtg., J. Leijenthal, W. Pen, P. Meijer, D. F. W. Mijer, Menten, A. Vreede, L. Ankersmit, O. Artzenius, Jhr. Reede van Oudtshoorn en eene holl. vrouwelijke bediende, Mevr. Noordziek met 4 kind., Mevr. Ebbenhout, Mejufvr. Crans en Aiby van Amsterdam.

Met de Ned. bark Hercules, Kapt. J. F. Deterding, de Kapt. der Infr. van Vugt, echtg. en 2 dochters, 2e Luits der Infr. van Loo, Goteling Vinnis, du Groo en 100 Onder-Offic. en manschappen van Amsterdam.

Met de Ned. bark Canton, Kapt. J. Kettler, de heer W. G. S. Schiestges van Rotterdam via de Kaap de Goede Hoop.

Met het Ned. schip Princes Amelia, Kapt. L. W. van Rijn van Alkemade, de hh. Hamwijk en echtg. met 5 kind., J. de Jong, Mevr. en Mejufvr. Smeets, Mevr. Freriks met 1 kind van Rott.

Met de Ned. bark Commissaris des Konings van Heim, Kapt. J. van Zanten, de hh. Stijman, Prijn, van der Burg, Soeters en Hen van Rotterdam.

Met het Ned. schip Rotterdam, Kapt. H. Poort, de Kapt. der Art. Weber en echtg., 2e Luit. der Infr. Hoijinck van Papendrecht, 2e Luit. der Art Kramers, Willemse, Krijger, van Groenow, Schäfer en Broerse, 2e Luit. der Genie Lutjens, 2e Luit. kwartm. Kip, Offic. van Gez. 3e kl van der Weide en Dieperinck en 149 Onder Offic. en manschappen van Rotterdam.

Met de Ned. bark Metalen Kruis, Kapt. J. P. Zuurdeeg, de hh. H. Keije, C. W. A. Caradino en G. C. Nauta en Mejufvr. F. H. van Kampen van Amsterdam.

Vertrokken Passagiers van Batavia.

VAN 13 TOT 16 JULIJ 1861.

Met het Ned. Ind. stooms. Padang, Kapt. A. Guijot, de hh. C. Bosscher, Echtg. en 4 kinderen, Celosse, L. S. van der Meulen, Baron Sloet tot Oldruijtenborg, Echtg. en 3 kinderen, Campbell, A. Straus, J. Cheeseman en Z. M. troepen naar Singapore via Muntok en Riouw.

Met het Ned. Ind. stooms. Koningin der Nederlanden Kapt. E. Lewis de Majoor Hoedt, Echtg. en 3 kinderen, Kapt. van Kappen, Echtg. en een kind, Ridmeester Bruijns, 2e Luits. Lenteng, E. en F. Sieburg, Lauen en van Lijs, de hh. B. F. C. de Haart, W. Huisman, P. A. de Jonker, Zollköter, Reinwaart, Buchanan, Schlupman, Goedgeluk en Z. M. troepen naar Samarang en Soerabaija.

Men schrijft ons van *Pontianak:*

Eene flotille zeeroovers heeft eene landing gedaan op de kusten van Billiton en aldaar een vijftigtal menschen geroofd, eenige gewond en gedood. Ook hebben zij in de kwala- (rivier) van Soengei Doerie de gewapende Gouvernements *Bandong* (?) genomen.

De stoomboot *Kapoeas* is met een detachement van 25 man onder kommando van den 1sten Luitenant der Infanterie Pordon derwaarts gestoomd. Bij het vertrek der boot naar Batavia was de afloop dezer Expeditie nog niet bekend.

Op een der rooverspraauwen bevond zich als slaaf (onlangs geroofd) de Chinesche leverancier van Bandjermassing met een lid zijner familie. Beiden hebben zich bij Soengei Doerie des nachts met zwemmen naar den wal weten vrij te maken en zijn hier aangekomen.

— Volgens berigten van Billiton moet de sterfte onder de Chinesche mijnwerkers schrikbarend groot zijn. In de laatste 4 maanden zijn er een twee honderd overleden, en een gelijk getal ligt gewoonlijk in de hospitalen, die wat de inrigting betreft, veel te wenschen moeten overlaten.

Men schrijft ons nog van de *Zuid- en Ooster- Afdeeling van Borneo.* Op de hoofdplaats Bandjermassing bleef de rust ongestoord, de handel blijft in levendigheid toenemen, terwijl het aanleggen van wegen en bouwen van welingerigte huizen bewijzen dat de inlandsche bevolking met ons bestuur uitermate tevreden is, en kan men niet merken dat op de verschillende posten nog steeds de muitelingen achtervolgd en verdreven moeten worden. Een 50 weerbare mannen met hunne vrouwen en kinderen kwamen zich van uit de moerassen en bosschen der boven Allalah onderwerpen en vestigden zich als vreedzame bewoners langs de kampongs der beneden Barito rivier. Sedert hunne onderwerping hoort men niet meer van de geruchten dat Marabahan of Bandjermassing aangevallen zouden worden.

Z. M. Stoomschip *Bali*, die de *Kingsbergen*, de Schoener *Rembang* en den gouvernements Stoomer *Bennett* tot aan het gat van Soerabaija convoijeerde, is van daar naar Koeteij vertrokken en kwam in het laatst van Mei ter hoofdplaatse ten anker, van Koeteij medebrengende den 2den Luitenant de Brauw, die met den Assistent van dat rijk den togt der Koetinezen tegen den boven-doesson bestuurde, tot op 3 dagen de grens der Boven-Doesson genaderd maakte de Sultan van Koeteij zwarigheden den togt te vervolgen, uitgestrooide geruchten dat de voorteekens van den strijd den Koetinezen ongunstig waren, en meer sprookjes deed de geheele magt uit elkander gaan, en werd door den Sultan en rijksgrooten beloofd, dat een andermaal de strijd zoude hervat worden, men betwijfelt of de halstarrige oproerling Antassari de hoofden van Koeteij heeft weten over te halen of door zijne groote magt doen afschrikken en tot den terugtogt over te gaan.

De kolonnes die Antassari in zijne versterking te kampong Tongka aan de Mantallat zouden aantasten zijn evenmin tot hun doel gekomen, de ruim 300 gewapende Becompaijers onder een der Kraij's van het landschap Becompaij schenen bevreesd voor de groote magt van Antassari die zelfs een gedeelte der Matallat bezette, zijn teruggetrokken tot aan de monding der Mantallat en waren niet meer over te halen de muitelingen te gemoet te trekken; de aanvoerder en die hulptroepen die in het begin met zooveel geestdrift waren bezield, verhaalden dat de magt van Antassari steeds aangroeide en zelfs velen met goede geweren waren gewapend, terwijl het hun aan munitie niet ontbrak.

De kolonne onder den Majoor Schuak sterk 120 bajonetten, 1 mortier en bijna 400 Siongers en Pattaijers, rukte den 13den Mei van Tameang Laijang insgelijks tegen de magt van Antassari op; al spoedig hoorde men bij dat de minste vijandelijkheden de bevolkings-koelies vlugtten, de adj. onderofficier Wijndels was bij een treffen met de muitelingen in een zijner beenen door een kogel gewond.

Van de Kapoeas vernam men dat aan den oorsprong dier rivier zich een 300tal Doessonners, allen Daijahs parés had vertoond, aldaar met vlotten dezen stroom zoude afzakken en de ons gezinde bevolking wilde aantasten, een groot deel bewoners der Kapoeas hield zich gereed hen te ontvangen. Van de Kabaijan en Sampit bleven de tijdingen gunstig. Pangerang Moeda, vorst der Tanah Boemboe, zal met bijna 3000 weerbare mannen van uit zijn rijk een togt ondernemen naar het Amanditsche om de muitelingen en vooral Hidaijat afbreuk te doen.

Uit de afdeeling Tanah-Laut bleven de berigten zeer gunstig, de bevolking bebouwt werder hare ladangs, verbetert hare woningen en neemt dagelijks in welvaart toe.

De zeeroovers die zich op de kusten aldaar hadden vertoond en zelfs de kruisboot die voor de Satoei-rivier gestationeerd lag aanvielen, werden afgeslagen. Z. M. Stoomschip *Celebes* vertrok derwaarts, doch heeft die vermetelen niet meer kunnen achterhalen.

In het Martapoerasche viel weinig meldenswaardig voor, nu en dan vertoonden zich verstrooide benden in de kampongs nabij de hoofdplaats, doch werden even spoedig door inheemsche bevolkings-patrouilles verdreven, ook in de Riam Kiwa bleef de rust ongestoord; steeds komt een groot deel der bevolking vroeger in de bosschen gevlugt terug en vereenigt zich in groote kampongs; alleen werd een kampong door eene bende zwervende muitelingen geplunderd, hoewel zij spoedig achterna werden gezeten gelukte het ons niet hen te achterhalen. In het district Riam Kanan werd de nog voortvlugtige bevolking opgezocht, doch slechts zelden werden zij ontmoet en vlugten op het zien onzer troepen in de wildernis, dagelijks toch neemt hun aantal af.

De Hadji Matalie met zijne volgelingen werkt steeds mede om de vlugtelingen overtehalen tot terugkeer, er was sprake dat de hoofdopstandeling dier streken Goest Isa en zijn gevolg zich zouden onderwerpen, zoo dit plaats vindt zal de rust aldaar spoedig geheel hersteld zijn.

Uit het district Margassari luidden de tijdingen gunstig en schijnen de oproerlingen dit gedeelte verlaten te hebben. Van uit Moengoe-Thaijor werden onderscheidene patrouilles gedaan om de muitelingen naar de zijde van Beloeang waar zij zich schuil hielden en de detachementen die de post van Mataraman naar Moengoe-Thaijor begeleidden gedurig beschoten en den weg met randjoes beplantten, te verjagen; bij verschillende gelegenheden werden oproerlingen nedergeschoten of achterhaald en gevangen genomen, op vele plaatsen werd de in het bosch verborgene padi en zout des vijands vernield of onbruikbaar gemaakt, eenige wapens werden almede buit gemaakt.

Uit de afdeeling Amoenthaij valt weinig te melden; de rust bleef aldaar ongestoord, geruchten dat willen pangerang Hidaijat de bevolking van Negara tot een godsdienstoorlog heeft opgeroepen, doch men betwijfelt de waarheid van dit uitstrooisel, daar reeds menigmaal van de tjap van Hidaijat misbruik is gemaakt en gelooft men dat de priesters hierin de hand hebben.

In het district Amandit ging men onvermoeid voort de aldaar nog aanwezige muitelingen te vervolgen; de communicatie met Negara is weder hersteld; in het begin van Mei rukten daartoe 3 patrouilles van uit de versterking van Kendangan langs verschillende wegen naar Taal; op verren afstand werden vlugtende opstandelingen waargenomen die eenige schoten op de onzen losten zonder ons letsel toetebrengen; een marsa padi des vijands werd vernield; — dagelijks rukten kleine troepen afdeelingen uit, doch ontwaarden slechts weinig van de muitelingen, nu en dan werden schoten op de onzen gelost uit een bedekt terrein, doch die ons geene verliezen toebragten.

Den 15 Mei deed de 1ste Luitenant adj. Brinkgreve met eene kolonne van 100 bajonetten en 1 mortier een togt naar Toempa Mati, alwaar volgens berigten de oproerlingen zich in eene benting hadden zamengetrokken, zamengesteld uit palissaden van afgebrande en vernielde huizen uit de nabijheid; deze kolonne verdeelde zich in tweeën, bij het naderen in het front kreeg men een flink salvo, doch bemerkende dat het andere gedeelte eene omtrekking bewerkstelligde om hen in den rug aantevallen, sloegen zij op de vlugt; van onze zijde werd een geblesseerd, de vijandelijke versterkingen werden geslecht, de vijand nog nog eenigen tijd echter vruchteloos vervolgd.

De Keleman rivier waar langs de communicatie van Kendangan met Negara onderhouden werd, werd op verschillende plaatsen beneden de kampong Gamba door den vijand versperd, drie kolonnes rukten den 16den tegen de muitelingen op, eene onder den kapitein Hamakers van uit Kendangan, een uit Barabaij-ie onder den adj. onderoffic. de Renssij en de laatste van Negara onder een sergeant-majoor; de versperringen werden opgeruimd en de communicatie geheel geopend, de kolonne van Negara alleen had eenig vijandelijk vuur te doorstaan, hetwelk echter spoedig tot zwijgen werd gebragt.

Dienzelfden dag rukte van uit Kendangan eene patrouille onder den adj. officier Koch in de rigting van Karang-Djawa, op een zeer bedekt terrein werd men plotseling hevig beschoten, waardoor wij drie geblesseerden kregen, na dit salvo vlugtte de vijand in de ondoordringbare bosschen; in het loopen ons voor, behaalden wij geene voordeelen op hen.

Den 17den rukten weder twee gecombineerde troepen afdeelingen onder den kapt. Hamakers en den 1sten Luit. Muller, tegen den Goenong-Laijang op, alwaar de hoofdmuiteling Hadji Boijassin volgens geruchten zich ophield en aldaar vergaderingen hield. Na eene kleine attaque waar bij den vijand verlies werd toegebragt, vlugtten als immer de lafaards, de woning waarin Boijassin zich had opgehouden werd geslecht, doch helaas hij ontkwam.

Den 19den rukte de 1ste Luit. adj. Brinkgreve tegen Ratoe Lokki en bragt aldaar de opstandelingen door een paar wel gerigte granaatworpen een beduidend verlies toe, deze schuilplaats waar zich eene beduidende voorraad padi bevond, werd verwoest; den 23 deed deze officier nogmaals een togt naar Goenong-Laijang alwaar Boijassin zich wederhad verto nd, doch op het zien onzer soldaten vlugtten de lafaards in het digt begroeide terrein, eenige schoten werden op de onzen gelost, waardoor een Inl. soldaat zwaar werd gewond; nogmaals beproefde de 1ste Luit. adj. Brinkgreve eenige dagen later Boijassin die weder bij den Goenong-Laijang was gezien in handen te krijgen, de vijand vlugte echter weder op onze nadering; hardnekkig doch vruchteloos werd hij vervolgd, en eenige schoten werden gewisseld.

Zoo men wil zal de vorst van Tanah Boemboe de pangeran Moeda met ongeveer 3000 zijner onderdanen beproeven in het Amandit'sche te vallen, ten einde de opstandelingen afbr uk te doen. Men twijfelt echter of onzee bondgenoot zijn voornemen zal kunnen volbrengen, zoo men terug ziet op de handelingen der Koetenezen en Becompaijers; van harte wenschen wij dat de bewoners der Tanah Boemboe zullen toonen moed te bezitten.

Daar de vijand uit de omstreken van Kendangan verjaagd is, zullen de kapt. Hamakers en de Luit. Brinkgreve met de troepen naar hunne standplaatsen terugkeeren.

De vestiging te Moeara Aijoe schijnt de opstand lingen geheel uit het district Tabalong verjaagd te hebben, de bevolking is zeer ingenomen en komt langzamerhand tot onderwerping.

In het landschap Aleij hadden ook troepenbewegingen plaats, eenige muitelingen hadden de vermetelheid een paar ver afgelegene kampongs van onze versterking te plunderen. Den 18 vertrok de kapt. van der H ijden van uit Barabaij-ie met eene 90 bajonetten sterke magt tegen den vijand op, in twee kolonnes splitste zich deze troep, de adj. onderoffi. de Reussij. die een gedeelte aanvoerde, overviel den vijand bij Pagoet en bragt hem zes dooden toe, van onze zijde hadden wij geen verlies, hoewel de muitelingen hevig terugvuurden; de omtrek werd in alle rigtingen doorzocht, doch de vijand was in het gebergte gevlugt. De lijken der gesneuvelden liet bij tegen zijne gewoonte op de plaats, hetgeen wel van zijn overhaasten aftogt blijken gaf.

Van Hidaijat werd niets vernomen, hij schijnt onder het juk der priesters en vo ral van zijne moeder te zitten; eenige hoofden hebben weder beproefd zich bij hem te voegen, doch alles is vruchteloos. De meeste dier hoofden schijnen ook niet opregt te zijn, blijkens er vroeger reeds zijn veroordeeld en gehangen; nog meer moeten onder verdenking liggen, doch anderen te vinden is moeijelijk, misschien krijgt men van hetzelfde allooi, en is men hoogst voorzigtig met hen.

Onze troepen blijft een goede geest bezielen, onvermoeid doorstaan zij alle gevaren en ontberingen zonder morren, en mag de kommandant ter kuste trotsch zijn hen aantevoeren.

Batavia. — Van gouverne nentswege is te Meester-Cornelis publiek uitbesteed de levering van grind of gebroken steen voor het onderhoud, gedurende 1861, van den grooten weg van Batavia over Meester-Cornelis en Bekassi naar de grens der afdeeling Krawang, als:

a. het eerste perceel, gerekend van af de brug Rawabangkee tot een afstand van 7½ paal, tegen *f* 4.75 per kub. el.

b. het tweede perceel, gerekend van daar, waar het 1ste perceel eindigt, tot een afstand van 7½ paal, tegen *f* 5 per kub. el.

c. het derde perceel, gerekend van daar, waar het 2de perceel eindigt, tot een afstand van 7½ paal, tegen *f* 2.50 per kub. el.

d. het vierde perceel, gerekend van daar, waar het 3de perceel eindigt, tot eene afstand van 7½ paal, tegen *f* 6.50 per kub. el.

e. het vijfde perceel, gerekend van daar, waar het 4de perceel eindigt, tot aan Tandjong Poera, tegen *f* 7.50 per kub. el.

Lampongsche Districten. — Volgens berigten van den 20sten Junij jl. bleven in de afdeelingen Boemi Agong nog 62 en in Toelang Bawang nog 11 poklijders onder behandeling.

Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo. — Berigten uit Koetei, loopende tot den 26sten Junij, melden, dat de gunstige politieke verhouding tusschen het N. I. gouvernement en het sultansbestuur, ook na den misluk ten togt der Koetinezen naar de Doeson-Oeloe, geene verandering heeft ondergaan.

De sultan is omstreeks de helft van de maand Junij uit de bovenlanden teruggekeerd, met de het langst aldaar verbleven hoofden van dien togt, welke mislukt moet zijn ten gevolge van verdeeldheid onder de aanvoerders, van welke sommigen de bijeen gebragte magt niet voldoende achtten om aan de Doesonners het hoofd te bieden.

Op de ontvangst van een aan den sultan gerigt schrijven van den resident te Bandjermassing, houdende betuiging van leedwezen over het niet gelukken van den togt naar de Boven-doeson, in het gewezen Bandjersche rijk, welk geschrift den 23sten Junij op de gebruikelijke, plegtige wijze te Samarindah is uitgereikt, heeft de sultan zich onmiddelijk bereid verklaard tot het ondernemen van een tweeden togt naar de Boven-doeson in de eerste helft van Augustus. Een stoomschip zal dezen togt in de Mahakkan-rivier ondersteunen, en de Kiahi Senopati was reeds bezig met het oproepen daartoe van de noodige manschappen.

Van den voorraad steenkolen, afkomstig van de ontginning te Samarindah, is nog aanwezig een restant van circa 1000 tonnen.

Den 3den Junij is door den adsistent-resident te Koetei van den ingenieur voor de mijnen H. T. E. Rant overgenomen de administratie en het beheer over de kolen-exploitatie te Boekoeau (Pelaran). De voorbereidende werkzaamheden zijn aldaar aangevangen, ten gevolge waarvan de eerste laag in exploitatie is, waarin twee gaanderijen zijn gedreven. De oostelijke ingang heeft eene lengte van 33,6 Ned. ellen en de westelijke van 34 Ned. ellen bereikt; ook is men bezig de luchtkokers en wegen te maken; spoorwegen loopen uit de gaanderijen naar het pakhuis aan den oever der rivier gelegen, en het hoofd, waaraan de schepen de kolen kunnen innemen, is mede reeds met rail's belegd; dit hoofd is echter nog niet geheel voltooid.

De aldaar op die wijze reeds verkregen kolenvoorraad bedraagt eene hoeveelheid van 192 ton.

Door den aanvoer van Makasser in de maanden April en Mei is binnen Koetei het zout in groote kwaliteit in voorraad.

Van Bandjermassing zijn tijdingen ontvangen, loopende tot 2 Julij.

Te Martapoera vertoonde zich na de herhaalde nederlagen van den vijand bij Pamaton weder volk op de passer, hetgeen steeds een goede maatstaf is van het vertrouwen der bevolking. Na het nemen der vijandelijke positie te Pamaton, beproefde de vijand nog tweemalen aldaar versterkingen te maken, doch is telkens verjaagd.

Het hoofd Toemengoeng Gama beproefde om bij Brama Ketjil eene benting te maken, maar op het punt van daarmede gereed te zijn, werd hij door de onzen omgetrokken en onverhoeds op het lijf gevallen, waarbij wij de benting met 12 geweren en eenig kruid en lood magtig werden.

Hooger op van Mengapan langs de Riam Kanan, was niets van den vijand vernomen, maar er liep een gerucht, dat Goesti Mohamad Said, zoon van Antasari, daar met eene groote magt zou zamentrekken om Martapoera aantevallen; dit gerucht verdient echter geen geloof.

Langs de Riam Kiwa gebeurde weinig belangrijks.

Eene bende muitelingen drong des nachts in de kampong Mataraman, verjoeg daar de bevolking, deed eenige schoten op onze versterking en zoude den pemb kel medegevoerd h bben, zoo ni t eene patrouille van 15 man de kampong nog bij tijds had ontzet.

Van Moengoe Thaijoe in de afdeeling Martapoera valt alleen te melden, dat aldaar aanhoudend patrouilles gemaakt en eenige arrestatien worden bewerkstelligd.

Nabij Kendangan vernam men niets meer van d n vijand.

In het Ala sche vertoonden zich langs de soengi's Gatal en Lebon Amas, verscheidene keeren vijandelijke benden, die echter bij nadering van troepen na het lossen in de verte van eenige schoten, al ras op de vlugt sloegen.

In het Tabalangsche en omstreken van Pringin veranderde de toestand niet.

Den 23sten Junij arriveerde te Amoenthaij de tijdelijk waarnemende onlangs aangestelde resident, kapitein van Vloten.

Aldaar werd den 28sten Junij des ochtends vernomen, dat op korten afsta d van onze versterking muiteling n waren gekomen. Eene patrouille, op hen afgezonden, vond een oogenblik tegenstand in een hu s waar zoodanige personen zich ophi lden, en maakte een 10tal gevangenen. In verhoor genomen verklaarden dezen, dat 9 kampongs in de nabijheid hadden afgesproken in den nacht van 28 op 29 Junij de versterking aan te vallen; de gevangenen schenen de voorhoede dier aanvallers uit te maken.

Van de Kahajan en Kapoeas valt niets bijzonders te melden.

(*Jav. Ct.*)

OFFICIELE BERIGTEN.

IN NAAM DES KONINGS!

DE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIE.

Den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Saluit! *doet te weten:*

Dat Hij, in aanmerking nemende de wenschelijkheid, om de vorderingen voor het overvaren van alle door het gouvernement niet verpachte overvaarten op Java en Madura, uitgezonderd voor die in de residentie Batavia, volgens een algemeen tarief vast te stellen, opdat ten deze geen willekeur besta;

Lettende op de artikelen 20, 29, 31 en 33 van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch-Indie;

Heeft goedgevonden en verstaan:

Ten aanzien van de door het gouvernement onverpachte overvaarten op Java en Madura, met uitzondering van de residentie Batavia, waaromtrent afzonderlijk is voorzien, van toepassing te verklaren de bepalingen bij art. 1 en 7 van de voorwaarden voor de pacht der overvaarten en tolbruggen, opgenomen in het staatsblad van 1849, no. 52, sub La. E.

En opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal deze in het staatsblad van Nederlandsch-Indie geplaatst, en, voor zooveel noodig, in de Inlandsche en Chinesche talen aangeplakt worden.

Gelast en beveelt voorts, dat alle hooge en lage collegiën en ambtenaren, officieren en justicieren, ieder voor zooveel hem aangaat, aan de stipte naleving dezer de hand zullen houden, zonder oogluiking of aanzien des persoons.

Gedaan te Buitenzorg, den 12den Junij 1861.

Chs. F. PAHUD.

De Algemeene Secretaris,

A. Loudon.

(Staatsblad no. 61.)

No. 68. *Wij* WILLEM III, *bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.,*

Gezien het rapport van Onzen Minister van Kolonien, van den 21sten Februarij 1861, La. A, no. 29, waarbij aan Onze goedkeuring wordt onderworpen eene ordonnancie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, van den 17den December 1860 vastgesteld bij Zijn besluit van dien dag no. 3, houdende wijziging van de jurisdictie van den landraad op Billiton;

Gezien het Koninklijk besluit van den 13den December 185. no. 83;

Gezien art. 21 van het Reglement op het beleid der Regering van Nederlandsch-Indie, vastgesteld bij de wet van den 2den September 1854, (Staatsblad no. 129);

Den Raad van State gehoord (advies van den 22sten dezer no. 2),

Hebben besloten en besluiten:

Goed te keuren en te bekrachtigen, gelijk geschiedt bij deze, de boven omschrevene ordonnancie van Onzen Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie van den 17den December 1860, houdende de wijziging van de jurisdictie van den landraad op Billiton.

Onze Minister van Kolonien is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Justitie, aan den Raad van State en aan den Hoogen Raad der Nederlanden, tot informatie en narigt.

's Gravenhage, den 10den April 1861.

WILLEM.

De Minister van Kolonien,

J. Loudon.

Accordeert met deszelfs origineel:

De Secretaris Generaal bij het Ministerie van Kolonien,

Feith.

En opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, beveelt de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie (den Raad van Nederlandsch-Indie gehoord), dat deze in het Staatsblad van Nederlandsch-Indie worde geplaatst, en dat daarvan, voor zooveel noodig, vertalingen in de Inlandsche en Chinesche talen worden aangeplakt.

Gelast verder alle hooge en collegiën en ambtenaren, officieren en justicieren, ieder voor zoo veel hem aangaat, aan de stipte naleving van het bovenstaande Koninklijk besluit de hand te houden, zonder oogluiking of aanzien des persoons.

Gedaan te Buitenzorg, den 10den Julij 1861.

Chs F. PAHUD.

De Algemeene Secretaris,

A. Loudon.

(Staatsblad no. 58).

EXTRACT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

Buitenzorg, den 11den Julij 1861. (No. 30).

(Staatsblad no. 59).

Gelet, enz.

Gelezen de missive van den minister van Kolonien, van 2. Maart 1861, La. Apz, no. 27/383;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: enz.

Ten tweede: Met wijziging, in zoo verre, van artikel 13 der Bepalingen betreffende het afnemen van het landmetersexamen, enz. in staatsblad 1857 no. 18 en van artikel I, 2e van het besluit van 21 Mei 1858 no. 21 (staatsblad no. 59), te bepalen, dat ambtenaren der 1e en 2e klasse, als zoodanig benoemd na 1. Maart 1861, — voor zoo ver zij niet met gunstig gevolg hebben afgelegd het landmeters-examen in Nederlandsch-Indie, in staatsblad 1857 no. 18 omschreven, — slechts dan bevoegd zijn tot de uitoefening van het bedrijf van landmeter in Nederlandsch-Indie, indien zij kunnen overleggen eene acte van bekwaamheid als landmeter, afgegeven door de speciale commissie aan de Delftsche Akademie, bedoeld bij het Nederlandsch staatsblad 1847 no. 16.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris,

A. Loudon.

Buitenzorg, den 11den Julij 1861. (No. 34).

(Staatsblad no. 60.)

Gelezen, enz.

Gelet op staatsblad 1857 no. 119;

Den Raad van Nederlandsch-Indie gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: enz.

Ten tweede: Te bepalen, dat de eeden, voorgeschreven bij staatsblad 1827 no. 115, waartoe ook gehouden zijn de ambtenaren voor het stoomwezen, door die ambtenaren zullen worden afgelegd voor de raden van justitie of hoofden van gewestelijk bestuur.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris:

A. Loudon.

Civiel Departement.

Geschorst:

In de verdere uitoefening zijner betrekking, de resident van Tapanoli (Sumatra's Westkust) C. H. Palm.

Benoemd:

Tot officier van justitie bij den raad van justitie te Padang (Sumatra's Westkust) de griffier bij de regtbank van omgang in de derde afdeeling op Java, mr. H. N. Grobbee.

Tot eersten substituut-griffier bij den raad van justitie te Batavia, de eerste substituut-griffier bij het hoog geregtshof van Nederlandsch-Indië, mr. A. W. Th. de Jongh.

Militair Departement.

Benoemd:

BIJ DE MILITAIRE ADMINISTRATIE.

Tot tweeden luitenant-kwartiermeester, de op zijn verzoek eervol uit Z. M. zeedienst ontslagen officier van administratie der derde klasse, C. Fuhri.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

Op Zondag den 21sten dezer zullen postpakketten worden gesloten regtstreeks voor

Bandjermassing,

te verzenden met de Gouvernements stoomer *Java*, gezagvoerder Bernoster.

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Op Maandag den 22sten dezer zullen postpakketten worden gesloten voor

Benkoelen en Padang,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te Weltevreden tot 's avonds om 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Berigt voor Zeevarenden.

De kommissie tot verbetering der Indische zeekaarten brengt ter kennis van belanghebbenden, de onderstaande opgaven van gevaren ter Westkust van Sumatra, volgens observatien, gedaan aan boord van Zr. Ms. schoenerbrik *Makasser*:

1. Liggende in de peiling:

Gg. Batahan . . .	N. 21⁰ O.
» Biang	N. 47⁰ O.
» Bagomba . . .	N. 62⁰ O.
» Sikabouw . . .	N. 82⁰ O.

zagen in het Nw. naar gissing op ¾ mijl afstands een rif met hooge branding.

2. Ongeveer kwart mijl bewesten deze peiling loodden, ter plaatse waar op de kaart (van Osthoff) Deining gezien staat, tot tweemalen 24 vadem water.

3. Ankerden op een rif van zeer kleine uitgestrektheid, met 4 en 5 vadem water, N. en Z. lijke strekking, op ruim een kwart mijl WZW. van Po Lakotta in de peiling:

Po Lakotta v./m. . .	N. 680 O.
o/m	
Van Maurikberg. . .	N. 27⁰ O.
N. hoek Po Mansalar.	Z. 75⁰ O.
Klooff	N. 75⁰ O.

tusschen dit rif en Po Lakotta staat 12,25 en 32 vadem water.

De President,
G. VOGELPOOT.
De Secretaris,
H. DYSERINCK.

BATAVIA,
10 Julij 1861.

Huis-Kollecte.

Ten behoeve van de Diakonie-armen der Evangelische gemeente te *Batavia* over het *derde* kwartaal 1861.

Op Maandag den 22 Julij, om de west, buiten de stad, eerste gedeelte, bevattende Noordwijk, den Gang Patjenongan, Batoe Toelies, Rijswijk, van af de Citadel tot aan de societeit de Harmonie en de Secretarie-laan, de Heer H. M. van Dorp; om de west, buiten de stad, tweede gedeelte, bevattende Rijswijk van af het Kerkhof, den gang Chaulan, de Berendrechtslaan, den gang Ketapang en de Prinsenlaan, de Heer G. R. C. Hageman.

Op Dingsdag den 23 Julij, om de west, buiten de stad, derde gedeelte, bevattende het Koningsplein, den gang Scott, en den gang Polones, de Heer Th. E. de Nijs Bik; om de west binnen de stad, vijfde gedeelte, bevattende al de straten en grachten der stad, bewesten de Groote Rivier, de Heer W. Suermondt Wz.

Op Donderdag den 25 Julij om de west, buiten de stad, vierde gedeelte, bevattende Tanah-Abang tot aan het Kerkhof en den gang Scott de Heer MR. L. A. P. F. Buijn; om de oost, buiten de stad, zevende gedeelte, Jacatra, Goenong-Sahari, den gang Kamaijoran en den gang Kadiman de Heer W. Specht Grijp.

Op Vrijdag den 26 Julij om de oost buiten de stad, achtste gedeelte, bevattende Bazaar Baroe en Weltevreden tot aan het Hospitaal en Bazaar Senin de Heer MR. G. J. Keiser; om de west, binnen de stad, zesde gedeelte, bevattende al de straten en grachten beoosten de Groote Rivier de Heer J. D. Ruijs Wz.

Op Zaturdag den 27 Julij, om de oost buiten de stad, negende gedeelte, bevattende van de brug bij kampong Bali, den weg naar Meester Cornelis aan het land Matraman, de Heer E. G. Sersansie; om de oost buiten de stad, tiende gedeelte, van af het land Matraman tot aan Bidara-Tjina, de Heer P. F. Willems.

Op Maandag den 29 Julij, om de oost, buiten de stad, elfde gedeelte, bevattende Bazaar Senin, Parapattan, met den gang Kwini en den Gang Mendjangan, tot aan het Koningsplein en het Land Menteng, den nieuwen weg achter het Koningsplein en gang Kebon Siri, de Heer L. F. Vaillant.

Het Kollegie van Diakenen der Evangelische
Gemeente te Batavia
C. DE WAAL, Praeses,
Ter Ordonnantie van hetzelve
G. R. C. HAGEMAN, Scriba

Vendutien.

Donderdag 18 Julij
Voor het Commissiehuis van J. Speet.
Vrijdag 19 Julij
Voor het Commissiehuis van Gebr. Roselje & Co.
en
Houtvendutie door John Pryce & Co.
Maandag 22 Julij.
Voor het locaal der Weeskamer, en
Voor de pakhuizen van den Britschen Consul door John Pryce & Co.
Dingsdag 23 Julij
Voor het commissiehuis van Abeelen, Dennison & Co.
en
's Avonds boeken Vendutie in de Harmonie door H. M. van Dorp.
Woensdag 24 Julij
Voor het commissiehuis van Gebrs. Beijnon, en
Hout Vendutie door van Slooten, Morgan & Co.
Donderdag 25 Julij
Voor het commissiehuis van van Riet en ter Gouw.
en
Houtvendutie door Gebrs. Beijnon.
Vrijdag 26 Julij
Voor het woonhuis van den Heer Lans door van Slooten, Morgan & Co.
en
Voor het commissiehuis van Cassalette & Co.
Zaturdag 27 Julij
Pandgoederen In het vendulocaal.

Oproeping van Crediteuren.

In de Javasche Courant van Zaturdag jl. worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de Weeskamer te Batavia van wijlen R. H. L. van Oosterhoudt, J. A. Groen, M. Luijt, weduwe Oetjen, H. C. J. Heusken, in leven secretaris van den Americaanschen minister-resident te Jedo (Japan), Jan Eduard van Ravenswaaij, C. van der Heijden, particuliere personen, Alexander Martinus van der Zaiemsz, gedetineerd in 's lands civiel gevangenhuis, en Pieter Lubbers, gepensioneerd militair.

BRITSCH-INDIË.

Aan *The Friend of India* ontleenen wij de volgende statistische opgaven betrekkelijk den invoer van Manchester goederen in Calcutta van 1850/51 tot 1860/61.

	Waarde van den geheelen invoer.	Wederuitgevoerd.	Waarde van den invoer min den wederuitvoer.
	Ropijen.	Ropijen.	Ropijen.
1850/51	30,216,468	2,285,851	27,930,617
1851/52	41,784,131	1,876,326	39,907,803
1852/53	27,167,740	2,030,576	25,137,164
1853/54	32,054,756	2,852,142	29,200,614
1854/55	39,054,408	2,366,565	36,687,843
1855/56	41,655,303	2,220,609	39,434,694
1856/57	40,669,867	3,640,253	37,029,614
1857/58	35,627,469	5,106,838	30,520,631
1858/59	35,100,171	4,844,883	30,255,288
1859/60	77,751,673	5,400,438	72,351,235
1860/61	56,710,100	2,984,757	53,725,343
Totaal...	477,772,086	35,609,238	442,162,848

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

Gedurende de laatste 15 jaren zijn 3.504.062 personen uit het Britsche rijk geëmigreerd, vooral in drie rigtingen: naar de Noord-Americaansche koloniën, de Vereenigde Staten en de Australische koloniën. Op 100 Landverhuizers:

gingen er in, naar	Eng.-America.	Vereen. Staten.	Aust. kol.	Andere plaats.
1846	34	63	2	1
1847	42	55	2	1
1848	13	76	9	2
1849	14	73	11	2
1850	12	79	6	3
1851	13	80	6	1
1852	9	66	24	1
1853	10	70	19	1
1854	14	60	25	1
1855	10	59	29	2
1856	9	63	26	2
1857	10	60	29	1
1858	8	52	35	5
1859	6	58	26	10
1860	7	68	19	6

— Van het begin der tegenwoordige parlementszitting tot 2 Mei ll. zijn bij het Lagerhuis niet minder dan 11,913 petitiën, met gezamenlijk 859,966 handtekeningen ingekomen.

Londen, 13 Mei — De directeuren van den *Great-Eastern* hebben de aandeelhouders tot eene speciale vergadering tegen 31 dezer bijeengeroepen. ten einde te beraadslagen over de doelmatigheid om het schip te verkoopen en den prijs daarvoor vast te stellen.

— De *Times* verneemt, dat te Londen kaperbrieven uit de geconfedereerde staten van Zuid-America zijn ontvangen, en dat agenten van de regering te Washington zijn aangekomen, ten einde contracten te sluiten voor de levering van Armstrongkanonnen en ander krijgsmaterieel van de laatste uitvinding.

— Met den aanleg der nieuwe fortificatie-werken te Garrison Point zal binnen kort een aanvang worden gemaakt. Er zal dag en nacht door gearbeid worden, ten einde die werken zoo spoedig mogelijk te voltooijen.

— Het volgende is eene opgave van resultaten der volkstelling die thans in het Vereenigd koningrijk plaats heeft; de cijfers in parenthesis wijzen de bevolking in 1851 aan: Birmingham 295,943 (232,841); Leeds 207,134 (172,258); Sheffield 185,599 (135,283); Edinburg 167.151 (160,302); Newcastle-upon-Tyne 110.755 (89.156) Bradford 106,203; (103,768; Hull 105,000 (84,960); Sunderland 89,498 (96,847); Brighton 77,823 (61,568); North-Shields 76,128 (64,248); Nottingham 75,756 (57,407); Leicester 68,186 (60,652); Bath 52,509 (54,248,; York 40,151 (36,302); Rochdale 38,149 (29,178); Cambridge 26,351 (27,702); Halifax 37,014 (33,579); Northampton 32,822 ,26,657).

FRANKRIJK.

Parijs, 6 Mei. De kamer schijnt niet zeer te vreden te zijn over de aanvragen om crediet; voor 1861 is reeds meer dan 42 millioen aangevraagd en vele dezer aanvragen hebben volstrekt geene dringende haast, zoo als b. v. 1,100,000 francs voor een ambassade hotel te Londen, en vrij aanzienlijke sommen voor ambassade-hotels te Berlijn en te Weenen.

— Men zegt, dat de oppositiepartij in het wetgevend ligchaam van plan is om eerstdaags het algemeene gedrag der regering aan te vallen. De regeringspartij zal trachten dit te beletten.

— In den raad van state wordt een wetsontwerp onderzocht, strekkende tot wederinvoering van de echtscheiding, zoo als die onder het eerste keizerrijk plaats had.

— Men kondigt eene brochure aan van den heer Veuillot, die tot titel draagt: *Waterloo*. Men veronderstelt, dat in eene brochure onder dien titel niet veel vereerends voor het huis Bonaparte kan vervat zijn.

— Eene vrouw te Blaison (depart. Marne et Loire) heeft haar man vermoord, en wel om de volgende reden. Haar eenige zoon had bij de loting een laag nommer getrokken; de moeder was zeer bezorgd, dat hij soldaat zou moeten worden, en vraagde aan iemand, welke de redenen van vrijstelling waren. De gevraagde gaf onder anderen op, dat de eenige zoon eener weduwe vrij was. Een paar dagen later werd de man van de teedere moeder vermoord gevonden, en de niet teedere echtgenoot gaf zich zelve als de daderes aan.

DUITSCHLAND.

GRAAF TELEKI.

Omtrent het leven van graaf Teleki, wiens droevig uiteinde onlangs zooveel sensatie heeft gewekt, zijn de volgende bijzonderheden bekend geworden:

Graaf Ladislaus Teleki Laszlo was den 11 Februarij 1811 geboren en heeft dus een ouderdom van 50 jaar bereikt. Zijn vader was de beroemde geleerde, die, na Szechenyi, de voornaamste steun en langen tijd de president der Hongaarsche akdemi was.

De jonge graaf volbragt zijne studien te Sarospatak, Pesth en Berlijn in 1837. De Hongaarsche akademie nam hem onder hare leden op, toen hij nog naauwelijks 26 jaar telde, en te gelijk koos het district Togaras hem tot afgevaardige bij den landdag van Zevenbergen.

Gedurende eenigen tijd gaf hij aan de inspiratien zijner dichterlijke ziel den vrijen teugel, en een door hem geschreven treurspel, getilted: *De gunsteling*, dat hij in 1842 ten tooneele liet voeren, bleef gedurende vrij langen tijd op het repertoire. Maar weldra hielden al zijne gedachten zich meer uitsluitend met de staatkunde bezig, waarbij graaf Stephan Szechenyi die zijn boezemvriend was, ofschoon zij ongeveer 20 jaren in ouderdom verschilden, hem tot model strekte. Terwijl Deak en Kossuth in het Hongaarsche huis der afgevaardigden de banier der hervorming verhieven, sloot Teleki zich bij den ongelukkigen graaf Batthyany aan, om dezelfde beginselen in het hoogerhuis te verkondigen. In 1844 werd hij vice-president der toen opgerigte nationale vereeniging, en later president van de oppositie-club. Bij de opening van den landdag van 1847 nam hij zitting in het hoogerhuis, maar ging in 1848 tot het lagerhuis over als afgevaardigde van het comitaat van Pesth, en schitterde er tot in Augustus van dat jaar te midden der uitstekendste leden.

De 31 Augustus 1848 werd graaf Ladislaus Teleki, met 's konings goedkeuring, als gezant naar Parijs afgevaardigd, ten gevolge van den door den heer de Lamartine uitgedrukten wensch, dat Hongarije door een afzonderlijk minister bij de Fransche republiek zou vertegenwoordigd worden. Teleki kwam den 9 September te Parijs aan, werd er door de heeren Bastide en Cavagnac ontvangen, en later ook door den president der republiek Louis Napoleon, als gezant van Hongarije erkend.

Na de katastrophe van Vilajoz bleef Teleki te Parijs en hield zich schier uitsluitend met de journalistiek bezig. Het *Journal des Dèbats*, de *National*, de *Presse*, de *Opinion Publique* en de *Evènement* hebben talrijke artikelen van zijne hand ontvangen, waarin hij het historisch regt van Hongarije verdedigde en het regeringsstelsel van Bach bestreed, terwijl hij te Weenen bij verstek ter dood was veroordeeld en zijn naam aan het schavot werd vastgehecht.

Hij was een der meest beminde personen aan het hof van Parijs en vooral genoot hij het zeer bijzonder vertrouwen van den keizer der Franschen. Gedurende den oorlog in Italie begaf hij zich naar Turijn en Genéve. Na den vrede van Villafrança keerde hij naar Parijs terug en leefde er vrij afgezonderd.

Eerst nadat de Hongaarsche oud minister Izenere den brief had openbaar gemaakt, waarin hij het diploma van 20 October verdedigde, verscheen Teleki weder in het openbaar met een verpletterend antwoord. Twee zijner zusters, gravin Emma, weduwe van den Franschen letterkundige de Gérando, bekend door zijne geschriften over Hongarije, en gravin Blanche, die acht jaren als staatsgevangene in den kerker heeft doorgebragt wonen te Dresden. Derwaarts begaf graaf Teleki zich op het einde van het vorige jaar. Hij werd er in hechtenis genomen, en aan Oostenrijk overgeleverd, doch werd door den keizer begenadigd en verkreeg verlof om naar zijn vaderland terug te keeren. Getrouw aan zijn gegeven woord onthield hij zich van de deelneming aan eenige staatkundige handeling tot aan de bijeenkomst van den landdag. Toen echter plaatste hij zich aan het hoofd der uiterste linkerzijde. Nog weinige dagen geleden wachtte ieder naar het programma dat hij zou bekend maken, maar de lippen, die het moesten verkondigen, zijn thans koud en zwijgende.

Bekend is het, hoe vele geruchten er omtrent zijn afsterven, en de aanleiding daartoe in omloop zijn geweest. Welligt zal de ware reden wel altijd een diep geheim blijven, en zal de naaste toekomst moeten leeren, of het onverwacht noodlottig uiteinde van graaf Teleki al of niet in het voordeel van Oostenrijk is geweest.

— Het treurig uiteinde van graaf Teleki, te Pesth, maakt heden het hoofdonderwerp van alle gesprekken uit. Verschillende geruchten zijn daaromtrent in omloop. Het schijnt zich intusschen te bevestigen, dat hier geen moordaanslag, maar een zelfmoord heeft plaats gehad. Nopens de aanleiding daartoe is nog niets met zekerheid te melden. Sommigen schrijven deze noodlottige daad dàaraan toe, dat Teleki zich in eene dubbelzinnige positie bevond, daar hij te overijld had genoegen genomen met de voorwaarde, hem bij zijne begenadiging door den keizer gesteld, dat hij zich niet meer met politieke aangelegenheden zou inlaten, en intusschen weêr een zeer werkdadig deel daaraan nam waar tegenover de regering evenwel eene zeer passieve houding bleef in acht nemen, zelfs toen Teleki onlangs een toast op Kossuth en andere voorname emigranten uitbragt. Anderen willen, dat de toenemende invloed van Franz Deak, het hoofd der gematigde partij, boven Teleki en zijne ultra-gezinde aanhangers, de reden moet zijn geweest; men voegt er tot staving van dat beweren bij, dat de redevoering, welke Deak, tot uiteenzetting van Hongarijes grieven, in de zitting van het lagerhuis te Pesth zou houden, die door dit treurig incident werd verdaagd, en welke redevoering reeds gedrukt aan de leden was rondgedeeld, bij het ontzielde ligchaam van Teleki werd gevonden. Gaaf Teleki was 47 jaar oud en ongehuwd. Men vond zijn ligchaam op den grond van zijn slaapvertrek liggen. De toestand van het bed toonde aan, dat de graaf zich 's morgens van het leven had beroofd, en op de tafel stond een geopend kistje met pistolen.

RUSLAND.

St. Petersburg, 4 Mei. Ter gedachtenis aan de vrijmaking der boeren en om zijn dank aan de commissie van redactie door een uiterlijk teeken aan den dag te leggen, heeft de keizer eene »emancipatie gedenkpenning" ingesteld, waarmede allen, die aan het emancipatiewerk hebben deelgenomen, zullen gedecoreerd worden. De medaille wordt in goud en zilver geslagen en prijkt aan de eene zijde met het portret des keizers met het randschrift: *ik dank*, 19 *Febr*. 1861, en op de keerzijde: *Voor verdienste wegens vrijmaking der lijfeigenen*. Beide soorten medailles, zoowel de gouden als de zilveren, zullen aan het Alexander-lint in het knoopsgat worden gedragen.

De dankbaarheid der Russen jegens Alexander II wegens vrijmaking der lijfeigenen, wordt op schitterende wijze aan den dag gelegd. Tot nu toe zijn in het rijk niet minder dan 184 kerken en kapellen bestemd, om 's keizers naam te dragen; met den bouw van sommigen is reeds een aanvang gemaakt.

Ook hebben de gemeenten besloten een algemeene bank op te rigten, waaruit den onbemiddelden boeren de hun voor hunne vrijlating ontbrekende gelden tegen 4 pCt. zullen worden verstrekt. Reeds zijn 18,000,000 zilveren roebels tot dit doel ingeschreven. Het is opmerkenswaardig dat de boer nu hij weet, dat hij en zijne have niet meer onvoorwaardelijk de eigendom van zijn heer zijn, met zijne schatten voor den dag komt, waardoor millioenen, die aan het verkeer onttrokken en verborgen waren, te voorschijn komen.

ZEE- EN HANDELSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR
Julij	7	Nederlandsch	Alblasserdam	J. T. Hoen	Batavia	6 Julij	Amsterdam
″	8	Engelsch	Magjola	Wm. Porter	Singapore	30 Junij	Liverpool
″	9	Hamburgsch	Saturnus	C. Handschild	Hamburg	1 April	Singapore
″	12	Nederlandsch	Noach	P. Wierikx	Rotterdam	1 Mei	Batavia
″	—	Spaansch	Luisita	J. A. Tuton	Cadix	24 April	Manila
″	—	″	Cervantes	M. Aguire	″	15 ″	″
″	—	Nederlandsch	Comms. des Konings v. d. Heim.	J. van Zanten	Rotterdam	24 Maart	Batavia
″	—	Engelsch	Robin Hood	G. Cobbs	Singapore		
″	—	Nederlandsch	Hercules	J. F. Deterding	Amsterdam	2 April	Batavia
″	—	Engelsch	Wagoola	W. Porrett	Londen	5 ″	Shanghae
″	—	″	Wellington	Thos. Couper	″	27 Maart	″
″	—	Nederlandsch	Nederland	J. Hoekstra	Amsterdam	12 April	Batavia met 20 passagiers.
″	—	″	Pegasus	G. Mannowrij	″	1 ″	″
″	—	Amerikaansch	Maury	J. W. Paul	New-York	28 April	Hongkong
″	13	Fransch	Nicolas Cezard	Mougueteau	Nantes	28 Maart	Order
″	—	Amerikaansch	E. Dunbar	J. L. Lincoln	Australie	1 ″	Mauritius
″	—	Bremer	Ocean Child	J. Weessenhorn	Swansea		Shanghae
″	—	Amerikaansch	Daylight	John Saugen	New-York	9 Maart	Hongkong
″	—	Deensch	Cecrops	J. Davidson	Londen	10 April	Batavia
″	—	Spaansch	Gloria de Maria	J. R. Uwatia	Liverpool	24 Maart	Manila
″	—	Engelsch	Sea Snake	J. Miles	″	23 ″	Hongkong
″	—	″	Little Edith	Carr	″	1 April	Shanghae
″	14	Bremer	Clemens	A. T. Huntemann	Cardiff	26 Maart	″

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN
Julij	14	Nederlandsch	schip	Noach	P. Wierikx	Rotterdam	1 Mei	J. F. van Leeuwen & Co.
″	—	″	bark	Canton	J. Kettler	″	9 Dec.	Busing, Schröder & Co.
″	—	″	″	Fortuna	W. de Ligny	″	25 Maart	van Ommeren, Rueb & Co.
″	—	″	schip	Princes Amelia	v. Rijn van Alkemade	″	31 ″	J. Cezard & Co.
″	—	″	bark	Comm. der Kon. v d. Heim	J. v. Zanten	″	24 ″	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
″	—	″	″	Alblasserwaard	E. Von Lindern	″	15 April	″
″	—	″	schip	Nederland	J. Hockstra	Amsterdam	12 ″	Haager & Schuurman.
″	—	″	bark	Hercules	J. F. Deterding	″	2 ″	Paine, Stricker & Co.
″	—	″	″	Pegasus	G. Mannourij	Texel	1 ″	Busing, Schröder & Co.
″	—	Ned. Indisch	″	Waterloo	M. Paulino	Tjilatjap	7 Julij	Paine, Stricker & Co.
″	—	Engelsch	″	William Simpson	J. Splatt	Londen	25 Maart	Martin, Dyce & Co.
″	—	″	brik	Sarah	W. Feith	New Castle	6 Junij	Maclaine, Watson & Co.
″	—	Hamburg	bark	Malacca	C. Steltjes	Calcutta	1 ″	Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
″	15	Nederlandsch	schip	Rotterdam	H. Poort	Rotterdam	25 Maart	Reijnst & Vinju.
″	—	Ned. Indisch	stoomsch.	Makasser	W. A. J. Kuller	Borneo Westkust	12 Julij	W. Cores de Vries.
″	—	″	bark	Tik Seong	Sie Tjata	Samarang	11 ″	Buijs, Jacobsen & Co.
″	16	Nederlandsch	schip	Metalen Kruis	J. P. Zuurdeeg	Amsterdam	26 Maart	Schimmelpenninck & Co.
″	—	″	bark	Quatrebras	H. Nieuwenhuijs	″		Dümmler & Co.
″	—	Fransch	″	Nicolas Cezard	Mougueteau	Nantes	28 Maart	J. Cezard & Co.
″	—	Deensch	schip	Cecrops	J. Davidson	Londen	10 April	Maclaine, Watson & Co.

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM		VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Julij	14	Nederlandsch	schip	van Galen	C. B. Brandligt	Nederland
″	—	Ned. Indisch	bark	Alnoer	Sech Marzoekie	Samarang
″	—	″	brik	Marzoek	Sech Bagawie	Banka
″	15	″	stoomb.	Padang	A. Guijot	Singapore
″	—	″	″	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	Samarang en Soerabaija
″	17	Nederlandsch	schip	Friesland	H. C. E. Mispelblom Beijer	Soerabaija
″	—	″	bark	Staatsraad van der Houven	Heijmeriks	Nederland
″	—	Ned. Indisch	schoen.	Chieftain	J. C. Kruijmel	Billiton

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	brik	Koerier*	T. J. Rotgans	Amsterdam	B. Kopersmit & Co.
″	bark	Jan Daniel	Zweede		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
″	schip	Staatsraad van Ewijck*	F. de Winter	Samarang	Maclaine, Watson & Co.
″	″	Souburg	Zwart	Nederland	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
″	bark	Vriendentrouw*	D. Grevelinck		B. Kopersmit & Co.
″	″	Elise Henriette	P. J. Deterding	Amsterdam	Paine, Stricker & Co.
″	″	Hercules	J. F. Deterding	Soerabaija	″
″	schip	Rotterdam	H. Poort		Reynst en Vinju.
″	bark	Alblasserwaard	von Lindern		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
″	″	Com. des Koning van der Heim	van Zanten		″
″	schip	Noach	P. Wierikx	Cheribon	J. F. van Leeuwen & Co.
″	bark	Canton	Kettler	Rotterdam	Busing, Schröder & Co.
″	″	Pegasus	Mannourij	Amsterdam	″
″	schip	Catharina Maria*	Oomkens		van Ommeren, Rueb & Co.
″	bark	Fortuna	de Ligny	Samarang en Soerabaija	″
″	schip	Princes Amalia	L. W. van Rijn van Alkemade		J. Cezard & Co.
″	″	Nederland	J. Hoekstra	Soerabaija	Haager en Schuurman.
Ned. Indisch	″	Maria Henriette*	J. Winter	Samarang	B. Kopersmit & Co.
″	bark	Anoear Salim*	Said Madehie		Coulster
″	brik	Noor Hassim	Said Moh. Madehie		″
″	bark	Johanna*	A. Tholen		P. Landberg en Zoon.
″	schoener	Anna Margaretha*	C. M. van Nooijen		″
″	bark	Borneo*	Goei Bingkiat	Banjermassing via Samarang	B. J. Jacobs.
″	″	Waterloo*	M. Paulino		Paine, Stricker & Co.
Engelsch	brik	J. C. Rees*	Sallard		Wilson & Co.
″	bark	Gorrilla*	J. Chussman	Cocos Eilanden	″
″	brik	Sarah*	W. Feith		Maclaine, Watson & Co.
″	bark	Energie*	Meijer	Soerabaija	The Borneo Comp. Limited.
″	″	Seaforth*	J. C. Bloomfiete	Soerabaija	Busing, Schröder & Co.
″	schip	Ommega*	J. G. Ballingace		″
Pruissisch	″	Ferdinand Brumm*	Voss	Amsterdam	″
Zweedsch	brik	Sijdpolen*	L. E. Geerts		J. Cezard & Co.
Amerikaansch	bark	Homer*	Rowe	Singapore	Maclaine, Watson & Co.
″	schip	Cromwell*	Symes		Dümmler & Co.
Hamburg	″	Ocean	Radsen		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
″	bark	Malacca*	Steltjes		″

Aangekomen schepen te *Soerabaija.*

DATUM		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDERS.	VAN
Julij	5	Ned. Indisch	stoomsch.	Batavia	Neije	Banjermassing
″	—	″	bark	Adenan	Abdul Kadir	Koetee
″	6	″	″	Soedul Barie	Said Chamie	Bezoekie
″	—	Engelsch	″	Souverain	H. S. Helliesen	Batavia
″	7	Ned. Indisch	stoomsch.	Oenarang	S. van Huistijn	″
″	—	″	bark	Machmoed	Said Segaf	Sumbawa
″	—	″	″	Maria	J. Scharff	Rembang
″	—	″	″	Rachmanie	Marzoek Osman	Sandelhout
″	9	″	″	Henriette	G. J. Gerrits	Besuder

Vertrokken schepen van *Soerabaija.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Julij	6	Ned. Indisch	bark	IJdroessie	Sech Bakeer	Padang
″	—	Nederlandsch	″	Staatsraad van der Houven	F. Heijmeriks	Batavia
″	7	Ned. Indisch	stoomsch.	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	″
″	—	Nederlandsch	bark	Eensgezindheid	J. M. de Waal	Tjilatjap
″	—	Ned. Indisch	″	Maijmoon	Said Barkeba	Indramaijo via Grissee
″	9	″	″	Fauike Nassar	Sech Bauema	Macasser
″	10	Nederlandsch	″	Batavia	E. H. Pheiffer	Singapore
″	—	Engelsch	″	City of Glasgow	J. Cannaughan	Batavia via Samarang
″	—	Ned. Indisch	stoomsch.	Oenarang	S. van Huistijn	Rembang via Grissee
″	—	″	bark	Maria	J. Scharff	Rembang
″	11	Nederlandsch	″	Alcor	F. J. van Oppen	Pasoeroean
″	—	Ned. Indisch	″	Ataief	Sech Ba-asin	Banjermassing
″	—	″	″	Bisgil Hair	Sech Gauam	Sumbawa

In lading liggende schepen te *Soerabaija.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Sicilie	Schol	Macasser	J. F. van Leeuwen & Co.
″	″	Maasstroom	Mellema	Nederland	″
″	″	Rhijnvis Feith	Lammerts		Fraser, Eaton & Co.
″	″	Celebes	Reuvenkamp Gille		″
Engelsch	″	Souverain	Hellisson		″
″	″	Launceston	Haijes		″
″	″	Scotch Lassie	Kennedy		Hill, Broekman & Co.
″	″	Spartan	Griffin		″
Nederlandsch	″	Galilei	T.C. H. Kock	Amsterdam	P. Kervel & Co.
″	″	Stad-Zierikzee	J. Heijmeriks	Rotterdam	B. Kopersmit & Co.
″	″	Waalstroom	Milliuk	Nederland	E. Ten Brinck & Co.
″	″	Stad-Assen	Haverbult		Schimmelpenninck & Co.
″	″	Hendrika	Pompe		″
″	″	Ulysses	Mollinger		″
Ned. Indisch	″	Helen Louisa	M. J. Meijer	Grissee	Adam & Co.
Nederlandsch	″	Batavier	Pheiffer	Amsterdam	Mc Lennan & Co.

Vertrokken schepen van *Pasoeroean.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Julij	4	Nederlandsch	schip	Karel August	A. Huizer	Nederland
″	5	″	″	Robertus Hendrikus	R. H. Mulder	″
″	6	″	″	Maria Diederika	Marion	″

Vertrokken schepen van *Cheribon.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Julij 2	N. I.	bark	Ammana Tulbarie	Sech Sedjueber	Panaroekan
″ 7	″	schoen.	Fatahool Mocleek	Abbul Rarim	Muntok
″ —	″	bark	Kim Tianhoat	Tan Hoktjoan	Batavia

Aangekomen schepen te *Pekalongan.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Julij 3	N. I.	brik	Tartar	Kiangkong	Tagal

Vertrokken schepen van *Pekalongan.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Julij 9	N. I.	brik	Tartar	Kiangkong	Batavia

Aangekomen schepen te *Grissee.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Julij 3	N. I.	bark	Ulysses herm. Jaab.	Meijer	Soerabaija

Vertrokken schepen van *Grissee.*

DATUM.	VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Julij 4	N. I.	brik	Josephine	Kuipers	Patjitan

Aangekomen schepen te *Sumanap.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Julij 1	N. I.	bark	Djoedoel Barie	Said Bahdroen	Pekalongan

Vertrokken schepen van *Sumanap.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Julij 1	N. I.	schip	Hood Hood	Al-amarie	Singkawang

Aangekomen schepen te *Panaroekan.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Junij 22	Ned.	schip	Ternate	Cars Tz.	Pasoeroean

Vertrokken schepen van *Rembang*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Julij 2	Bal.	schoen.	Noorman	Intjee Taijeep.	Bali Salaper
″ —	N. I.	″	Maria	Scharff	Soerabaija

Marktprijzen.

TE BATAVIA, DEN 17 JULIJ 1861.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN VAN	PRIJZEN TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia ♆ legg.	47.50	55.—	afgedaan tot not.
Casia, Vera	....	....	niet aan de markt.
Cochenille	....	....	Idem.
Cubeben	60.—	....	te Sam. afg.
Foelie N°. 1 Benkoelsche	50.—	....	weinig vraag.
Gom Elastiek ♆ pic.	72.—	75.—	verkoopen.
„ Benzoin	35.—	65.—	geen transactien.
„ Dammar ♆ pic.	24.—	....	eenige vraag, afged.
Gutta Percha	....	....	niets op de plaats.
Huiden, Koe	3.—	4.—	weinig gezocht.
„ Buffel ♆ st.	3.50	4.50	afgedaan.
Indigo	4.20	4.30	Sam. afgedaan.
Japan Boomwas	44.—	....	op vendutie
Kampher, Japan... per Balie.	....	....	niet voorhanden. [1]
Klapper Olie	22.—	23.—	verkoopen voor co[illegible]
Koffij, Java	34.—	....	verkocht.
Padang	....	....	niet voorhanden.
Koper, Japansch	80.—	....	nom. zonder voo[illegible]
Kruidnagelen ♆ pd.	....	....	niet voorradig
Notenmuscaat No. 1 Benk.	70.—	....	geene omzettingen.
Peper, zwarte	17.—	19.—	besteed.
„ witte	35.—	....	zonder vraag.
Rotting, Banjermassing	7.50	8.—	lusteloos.
„ Padang	5.—	....	aangeboden.
Rijst, Indramaijoe met zakken.	....	....	niet ter markt.
« Witte Batavia 1e kwalit.	150.—	165.—	geringe afdoening.
« „ „ 2e „	135.—	145.—	« «
« Carga	110.—	120.—	« «
Sandelhout	....	....	niet voorradig.
Sapanhout, Manila in Entrep.	6.—	....	nominaal.
„ Java ♆ pic.	3.—	3.50	niet gewild.
Suiker No. 16	....	16.—	afgedaan
Tabakbladeren	....	....	niet aan de markt
Tamarinde	6.—	....	geen omzettingen.
Tin	86.—	....	weinig voorraad
Was, Timor	190.—	....	met minder vraag.

[1]) Bengaalsche ƒ 185,— ♆ picol, gewild.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

VAN 13 tot 16 JULIJ 1861.

Aanvoer.

Van Macasser per N. I. schoen. *Anna Margaretha*, gez. van Nooijen, agt. P. Landberg, en Zoon.

128 ps. paarden, *Landberg en Zoon.*
5 keld. roode visch, *Gezagvoerder.*

Van Passoeroean per Ned. bark *Vriendentrouw*, gez. Grevelinck, agt. B. Kopersmit en co.

160 kt. kopergeld, 2845 pic. koffij, 125 do. rotting, 301[illegible]/100 do. noten, 101[illegible] do. foelie, [illegible]/100 do. suiker, 1960 do. koffij, *N. H. M.*
1 vt. meel, *J. Koese.*
2 vn. bier, 62 vs. boter, *Aan boord gebleven lading van Nederland, alhier averij binnen geloopen.*

Van Rotterdam per Ned. schip *Noach*, gez. Wierikx, agt. J. F. van Leeuwen en co.

50 kt. geweren, *Gouvernement.*
50 kt. opium, 84 do. aardewerk, 100/m metselsteenen, 20 vs. zilv. m[illegible] *N. H. M.*
10 kisten, 3 vaten, ... *Metzendorff, Wilmans, Ruys en co.*
3 coll. manufact., *Niederer en co.*
3 coll. schoenen enz., *Order.*
550 kazen, 800 hammen, 100 ps. ger. vleesch, 120 vs. provisien, 25 bl[illegible] saucijs, 30 vn. spek, *Gezagvoerder.*

Van Calcutta per Hamb. bark *Malacca*, gez. Steltjes, agt. Metzendorff, Wilmans, Ruys en co.

21 bn. poetjoek, 1 coll. alpoera, 150 bn. salpeter, 1600 do. tarwe, 250 [illegible] gram, 32 coll. touw, 100 do. garen, 300 zakk. coriandersaad, 40 do. zw[illegible] zaad, 25 do. mijzaad, 264 do. poetjoek, 88 kt. castor olie, 14 do. wa[illegible] do. zeep, *Gasper en co.*
1 coll. diversen, *Pitcairn, Syme en co.*
1600 bn. tarwe, *Nahapiet.*

Van New-Castle per Eng. brik *Sarah*, gez. Feith, agt. Maclaine, Watson en co.

120 ton. steenkolen, *Order.*

Van Amsterdam per Ned. bark *Hercules*, gez. Deterding, agt. Paine, Stricker en co.

55/1 arak leggers, ...
45/1 en 20/2 arak leggers, *Metzendorff, Wilmans, Ruys en co.*
12 kt. manufact., *Busing, Schröder en co.*
8 bs. drills, 6 bn. molton dekens, 10 kt. manufact., *G. Buijn en co.*
28 coll. marine goederen, *Gouvernement.*
1 kt. boeken, *Tiedeman en van Kerchem.*
9 kt. calicots, *Paine, Stricker en co.*
100 vs. boter, *Order.*
100/m metselsteenen, 400 vs. zinkwit, 11 boss. band en 48 plaat ijzer, 7[illegible] sloten, 10 kn. koper, 88 stav. hoekijzer, 3 vn. en 7 coll. slijpsteenen[illegible] kn. blik, 6 vn. zinkwit, 4 kt. plaat ijzer en ijzerdraad, 38 pn. ijzer, [illegible] geslagen staal, 52 bn. koffij zakken, *N. H. M.*

Van China per Ned. schip *Catharina Maria*, gez. Oomkens, agt. van Ommeren, Rueb en co.

80 kn. gember, 30 vs. boter, 50 hammen, 8 mand. min wat.[illegible], 25 vn. vl[illegible] *Order.*

Van Nederland per Ned. bark *Alblasserwaard*, gez. von Lindern, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

50 led. leggers, *van Ommeren, Rueb en co.*
25/1 led. leggers, *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*
85/1 en 60/2 led. leggers, *Order.*
25/1 led. leggers, 100 vs. boter, 75 ps. hammen, eene partij touwwerk, *[illegible]berg, Bezoet de Bie en co.*

Uitvoer.

Naar Nederland per Ned. schip van *Galen*, gez. Brandligt, agt. Busing, Schröder en co.

125 pic. rotting, 1860 do. rijst, *Busing, Schröder en co.*
2500 do. suiker. *C. Bahre en G. Kinder.*
70 pic. suiker, 40 do. gomelastiek, *Paine, Stricker en co.*
1040 pic. suiker, 22 stukk. hout, *Reynst en Vinju.*
3488 99/100 pic. suiker, *van den Broek en Veckens.*
25 leggers arak, *C. Bahre en G. Kinder.*
60 leggers arak, 1087 pic. rijst, 1 kist thee, *Busing, Schröder en co.*
16 kt. en 8 ks., 5 pakk. en 1 tromm jap. goederen, 1 jap. koffer, 2 ks. [illegible] fituren, 2 do. kleinigheden, 5 ks. ananas, 5 ks. rariteiten. enz., 31 coll. [illegible]sen, 14 coll. passagiersgoed, *Reynst en Vinju.*
1 ks. goudwerk, 1 ps. jap. zijde shawl, *van Riet en ter Goes.*
2 kt. manufact., 10 vs. boter, 1 kt. modewaren, 3 vs. loodwit, *Aan [illegible] gebleven lading van Nederland.*

CORRESPONDENTIE.

Het stuk van Anonymus, getiteld: *Zal Indie zich van Nederland afscheuren*, is wegens den vorm [illegible] ter plaatsing geschikt.

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen [illegible] nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoo[illegible] voor de wet H. M. VAN DO[illegible]

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAV[illegible]